

Adelsönytt

ÄNTLIGEN SOMMAR!

LÄS OM ALLT SOM
HÄNDER PÅ ÖN.

JUNI 2022

Bussarna

– en följetong

Kurön lägger ned

Adelsö inför valet

Adelsöprofilen

– Carina Einarson

ÅRETS ADELSÖBO

**GORDON
RÖNNBERG**

INNEHÅLL

- 06** Bussarna, en följetong
08 Kurön lägger ned
10 Skjutningarna har upphört
12 Adelsö inför valet
16 Munsö skola
18 Brott på Adelsö
22 Årets Adelsöbo:
Gordon Rönnerberg
26 Adelsöprofilen:
Carina Einarson
32 Hilma af Klint
42 Fjärilar på Adelsö
60 Barn och ung på Adelsö
64 Sommarkalendern

... och mycket mer!

REDAKTIONEN

Anita Björk, Sjövik, Lilla Stenby
anitabjork2@gmail.com

Klas Dykhoff, Sättra
klas.dykhoff@gmail.com

Gunilla Dykhoff Sternelius, Sättra
gunilla_sternelius@hotmail.com

Kent Lundberg, Stenstorpsvägen
kentlundberg65@gmail.com

Britt-Louise Morell, Sättra
morell46@hotmail.com

Lotta Person, Hallsta
lotta.person60@gmail.com

Björn Rydberg, ansvarig utgivare, Ellholmen
bjornrydberg@gmail.com
Mobil: 070-528 41 05

FORMGIVARE: **Ann Söderström**, Marielundsvägen
raketgrafiskform@gmail.com

ANNONSER: **Lennart Mattsson**, Lindby
lennartmattsson@hotmail.com
Mobil: 070-838 97 76

OMSLAGSBILD: HELENA PUASCHITZ
Tulpanprakt på kyrkogården.

LEDARE

Värna Adelsö arbetar för det som är viktigt för Adelsö!

Några av de viktigaste förutsättningarna för att leva och verka i ett modernt samhälle är att det finns en skola för barnen att gå till, att det finns kommunikationer som fungerar och att det finns en plats för möten, kultur och gemenskap.

DET HÄR ÄR VÄRNA ADELSÖS VIKTIGASTE FRÅGOR JUST NU.

Munsö skola räddades från nedläggning i sista sekund. Föräldrar kämpade med all energi de hade, för att mobilisera ett motstånd. Adelsöbor körde till Tappström för att demonstrera mot beslutet. Och många kontakter togs för att motverka den katastrof som stod för dörren. Kampen lyckades och skolan blev kvar. Må vara i decimerad form, men den stängdes ändå inte. Nu är vårt krav att skolan ska återuppstå, med klasser upp till årskurs 6. Jag upplever att de politiker, som vi har träffat under året, har samma uppfattning som vi. Och som vi berättar på sidan 16 kommer vårt krav på att årskurs tre ska återöppnas att förverkligas i höst. Nu kommer vi att fortsätta att kämpa för att **hela** skolan ska återöppnas.

Problemen med bussarna till Adelsö har förvärrats. Så kan vi inte ha det. Värna Adelsö har framfört kritik till både Arriva och kommu-

nen. Vi har inte fått någon vettig respons. Därför har vi nu vänt oss till Trafikförvaltningen inom Region Stockholm. De ansvarar för upphandlingen av busstrafiken. Vi har redovisat en sammanställning av trettio sidor dokumenterade incidenter med bussarna, som har drabbat resenärerna. Bussar ställs in, bussar är försenade och barn kastas av i mörkret mitt på Adelsö. Det måste ske en förbättring! För troendet för bussarna är en förutsättning för att människor ska välja bussen som färdmedel. Fungerar de inte – då åker man bil.

Hovgården på Adelsö är en unik plats och kan nog lite ödmjukt sägas vara Sveriges, eller åtminstone Svearikets, födelseplats. Området är fantastiskt och många kommer för att uppleva det, både från Sverige och från utlandet. I samband med att Ekerö Bostäder tog över Hembygdsgården, startades också ett projekt för att utveckla Hovgården. Kommunen har tillsatt en projektledare och vi deltar aktivt i det arbetet. Jag upplever ett mycket starkt engagemang från kommunen och alla inblandade. Alla vill verkligen skapa något bra, med respekt för området och den unika plats som det är.

Det finns många utmaningar för oss på Adelsö. Men framför allt finns det många människor som älskar Adelsö och som vill bidra till att ön utvecklas på ett bra sätt! Det ger mig inspiration att fortsätta att värna Adelsö. ■

Anders Gustafsson
ORDFÖRANDE
VÄRNA ADELSÖ

Värna Adelsös syfte är att slå vakt om Adelsös natur och kultur samt främja möjligheterna att bo, arbeta och tillbringa fritiden på ön.

DAGS ATT BETALA MEDLEMSAVGIFTEN 2022

Värna Adelsö får fler och fler medlemmar.

För 2021 blev det nytt rekord, 641 medlemmar.

Ett tydligt tecken på att föreningen både behövs och uppskattas. Låt oss nu behålla det eller rentav bli ännu fler 2022. Vi hoppas att du som redan är medlem vill fortsätta vara det under 2022. Alla som inte tidigare varit medlemmar är självklart också varmt välkomna. Låt oss hjälpas åt så att 2022 blir ännu ett år med många medlemmar.

För mer information, se Värna Adelsös hemsida, under Medlem:

www.varnaadelsö.se

Ju fler vi är, desto tyngre väger våra argument i diskussioner med kommunen, andra myndigheter, Arriva och organisationer m.fl. om Adelsös intressen och framtid.

Avgiften för 2022 är endast 50 kronor per person. En mycket låg avgift.

Föreningens styrelse och tidningsredaktion lägger ner mycket tid, engagemang och arbete. Alla vi som jobbar för Värna Adelsö gör det helt ideellt.

Medlemsavgiften har varit oförändrad sedan föreningen startade 2003. Den betalas in på Värna Adelsös plusgirokonto **136 05 72-0**. Du kan också swisha medlemsavgiften direkt till föreningen på nr **12345 571 20**.

Kom ihåg att ange vem eller vilka avgiften avser. Vi är självfallet tacksamma för ytterligare bidrag till föreningen.

Har du några frågor om avgiften kan du kontakta vår kassör Mats Lundgren: matslu@telia.com

**TREV
LIG
SOMMAR**
ÖNSKAR REDAKTIONEN

ADELS BUTIK

CATERING BUTIKSLAGAT OMBUD

Perfekta ägg med laxrom

Lägg ner 4 ägg i sjudande vatten, låt gå i 8 minuter. Inget stormkokande tack, då blir vitan som gummi. Blanda under tiden två (rågade) matskedar laxrom med en knapp matsked japansk soja och en halv matsked mild ljus vinäger. Finfinhacka lite scharlotten- och gräslök. Skölj äggen under kallt vatten när de kokat klart, skär av toppen och lägg på rommen och löken. Du kommer inte ångra att du kompletterar dessa med antingen grillad grön sparris eller perfekt kokt vit.

VÅRA ÖPPETTIDER

Mån - fre 10 - 19, lör - sön 10 - 15

Avvikande tider annonseras på
facebook och instagram.

www.adelsöbutik.se

Följ oss på Facebook och Instagram!

BUSSARNA

– EN FÖLJETONG

Föreningen Värna Adelsö skickade i början av mars följande skrivelse till Tomas Zaar vid Region Stockholms trafikförvaltning. Han är affärsområdesansvarig vid trafikavdelningen buss.

”BUSSTRAFIKEN TILL OCH FRÅN ADELSÖ FUNGERAR DÅLIGT

Arriva har ansvaret för busstrafiken till och från Adelsö i Ekerö kommun. Bussarna utgår oftast från Brommaplan. Linje 312 åker över med färjan och kör runt på Adelsö. Linje 311 vänder vid Sjöängens färjeläge på Munsö.

Det finns ett mycket starkt missnöje bland de boende på Adelsö med Arrivas sätt att sköta busstrafiken. Kritiken gäller främst linje 312. Till denna skrivelse fogas en sammanställning av olika incidenter under de senaste åren. Uppgifterna baseras i första hand på privatpersoners rapporter på Facebook och anmälningar till SL via Messenger. Det bör understrykas att detta inte är en total lista. Det finns med all sannolikhet många fler incidenter som inte har blivit anmälda.

DEN BIFOGADE LISTAN VISAR BLAND ANNAT FÖLJANDE:

- Bussarna är ofta försenade.
- Inställda bussar är inte ovanligt.
- När buss 312 är försenad har det ofta hänt att den vänder vid Sjöängens färjeläge, i stället för att åka över med färjan till Adelsö. Då överger man de passagerare som väntar vid hållplatserna på Adelsö.
- Det är inte ovanligt att bussarna kör fel på ön och hamnar på småvägar där det är svårt att vända. Alla förare verkar inte hitta. Är bussarna utrustade med GPS?

■ Flera gånger har bussens högtalare förkunnat att det är slutstation någonstans längs Adelsö Ringväg och passagerarna uppmanas att gå av. Det skedde senast bland annat vid Adelsö kyrka och nyligen vid Hanmora, mitt ute i skogen på nordvästra ön. Sen körde bussen glatt vidare till färjeläget och staden. Det förefaller som om datasystemet inte är anpassat till ringlinjen på ön.

■ SL:s app ger ofta ingen eller ofullständig information om trafikproblemen.

Sammantaget har det här lett till att de boende på Adelsö tappat förtroendet för busstrafiken. De som har tider att passa, inte minst skolbarn, vågar inte lita på bussen. Många tar bil för säkerhets skull.

Värna Adelsö har cirka 650 medlemmar. Vi har framfört klagomål till Arriva vid flera tillfällen, men inget händer. Därför begär vi nu att Region Stockholm klargör för Arriva att de måste sköta busstrafiken bättre. Det kan rimligen inte innefattas i avtalet med bolaget att de ska sköta trafiken så dåligt. Om det inte räcker, anser vi att Arriva fråntas ansvaret för busstrafiken till och från Adelsö. Vi emotser svar från er som beskriver vad ni avser göra för att förbättra rådande situation och när det ska ske.

Med vänliga hälsningar, Föreningen Värna Adelsö, www.varnaadelsö.se

Undertecknat av Anders Gustafsson, ordförande, och Gunilla Dykhoff Sternelius som hade sammanställt den bifogade listan.

Tomas Zaar återkom den 14 april med ett utförligt svar:

Det viktigaste budskapet är att trafikledningen nu har instruerats att låta samtliga 312-bussar fullfölja turen på Adelsö även vid förseningar. Vad gäller vilsekörningarna så skriver Tomas att Arriva har fokuserat på linjeutbildningar, i synnerhet för 312. Tolv turer har kört fel på Adelsö sedan januari 2021 och varje förare av dessa turer ska ha fått extra utbildning. Zaar betonar också vikten av att alla incidenter anmäls.

Han skriver också att vi framöver kommer att ha fokus på att Arriva gör det som behövs för att situationen ska bli bra, samt hoppas att detta ska märkas för er resenärer i närtid.

Hela svaret från Zaar finns på Värna Adelsös hemsida www.varnaadelso.se (under Aktuellt)

Dialogen mellan Värna Adelsö och trafikförvaltningen kommer självklart att fortsätta.

Johan Elfver, tidigare Ekerö kommuns näringslivschef och nu Moderaternas toppkandidat, har också fått Värna Adelsös dokumen-

Buss, som inte har kört vilse. FOTO: LASSE CARLSSON

tation. Han har tackat för materialet och har haft en första kontakt med trafikregionrådet Kristoffer Tamson och ska ha ett möte med honom om kollektivtrafiken på Adelsö och på Mälaröarna i stort. Johan Elfver har lovat att återkomma.

Hör vi positiva tongångar? Kan vi hoppas på en förändring till det bättre? ■

Gunilla Dykhoff Sternelius

**ADELÖ
2MEDJA**
adelsosmedja.se

Välkommen till Adelsös kulturoas

Vi bjuder för sjätte året på konstupplevelser i en unik miljö. Varje helg från den 18 juni till 8 augusti mellan kl 12-15 är dörrarna öppna till våra fantastiska gallerirum.

Vad ska hända med Kurön? FOTO: JONAS NIMMERSJÖ

EFTER 111 ÅR – KURÖN LÄGGER NED

Planen att lägga ner Kurön klubbades för ett år sedan. I det skedet fanns en förhoppning att kunna vänta ett par år tills en ny byggnad uppförts någonstans på Mälaröarna men med bilväg fram.

Men i vintras kom nya besked från styrelsen i Frälsningsarmén som driver Kuröns behandlingshem. Det visade sig att det finns akuta investeringsbehov i år om cirka sex miljoner kronor. Och mycket mer än så i ett längre perspektiv. Det gjordes också en bedömning att det sannolikt inte kommer att finnas efterfrågan på stora behandlingshem i framtiden. Kommunernas betalningsvilja är inte alltid hög när det gäller kvalificerad missbruksvård som inkluderar boende. En uppskattning gjordes att ett nytt behandlingshem av Kuröns storlek

skulle kosta minst 130 miljoner kronor. Och då kvarstår frågan om kommunerna i framtiden kommer att vara beredda att köpa platser med dygnetruntvård. Sannolikt kommer efterfrågan snarare att handla om olika former av öppna sociala insatser där klienten inte bor med övernattning under längre perioder.

Hittills har Kurön haft hög beläggning med drygt 60 platser varav ca 35 kommer från Stockholms stad. Var framtida klienter ska få sin vård är inte klarlagt. Stockholms stad har några egna institutioner men frågan är om detta kommer

Kurö by från fjärden. FOTO: JONAS NIMMERSJÖ

att räcka eller om staden kommer att behöva bygga nytt för att klara sitt åtagande enligt lagstiftningen. Adelsönytt har sökt socialborgarrådet i Stockholm Jan Jönsson (L) som säger att staden har fått information om nedläggningen i god tid från Frälsningsarmén. Vidare att det pågår planering sedan vintern 2022 för att möta de vårdbehov som finns hos personer med den problematik som varit aktuell för placering på

»Vad händer med Kurön i framtiden? Svaret är att ingen vet idag.«

Kurön. För närvarande finns platser lediga på stadens egna institutioner så staden bedömer att de ska klara sitt ansvar trots det tråkiga beskedet att Kurön läggs ner.

Frälsningsarmén har fortsatt hög ambition att bedriva behandlingsarbete inom missbruksvården. De kommer inte att dra ner sina resurser för detta men bedriva det i andra öppna vårdformer och även med anknytning till sina befintliga boenden.

Bland personalen på Kurön har ingen av dem som är bosatta på Adelsö valt att flytta sin anställning till verksamheter inne i Stockholm. De som är äldre har stöd genom Trygghetsstiftelsen och kan få hjälp att hitta annan lämplig anställning. Men förstås inte på Adelsö. Det finns idag stor efterfrågan på välutbildade personer inom missbruksvård.

Vad händer med Kurön i framtiden? Svaret är att ingen vet idag. Under våren kommer hela ön med ett femtiotal byggnader att läggas ut till försäljning. Vem som blir köpare vet vi inte än. Visst kan man önska och hoppas att ön får fortsätta att ha orörd natur så det inte blir en köpare som massexploaterar ön. Det bästa vore om ön blir naturreservat. Samtidigt behövs en köpare som har resurser att rusta "byn" för fortsatt boende eller verksamhet. Frälsningsarmén har möjlighet att välja en köpare som de tycker ger bäst utfall så det är nog inte bara priset som helt avgör. Men pengarna behövs för att användas i det sociala arbetet. ■

Birgitta Rydberg

KURÖN FÅR INTE HÅRDEXPLOATERAS NU!

Det säger Gunilla Lindberg (L) som är ledamot av Kulturnämnden. Det är en vacker orörd ö med stora natur- och kulturvården alldeles intill världsarvet Birka. Gunilla tycker att det bästa vore om ön blev naturreservat. Skärgårdsstiftelsen borde ta över ön.

Gunilla håller på att bilda en aktionsgrupp med intresserade politiker och andra som vill engagera sig. Syftet är att förhindra en skövling av Kurön, när Frälsningsarmén ger sig av. ■

SKJUTNINGARNA HAR UPPHÖRT

I åtta år har de boende på framför allt Marielundsvägen varit plågade av skjutningar på Munsö, tvärs över vattnet.

Jag har i den här tidningen och till Ekerö kommun bland annat beskrivit det som att de boende upplevt det som en krigszon när det har pågått. Ett uttalande som fått kritik för att vara för drastiskt. Men det är så det har beskrivits och som jag själv har upplevt det när jag har varit på plats när skjutningarna har pågått.

De boende och Värna Adelsö har under alla dessa år framfört klagomål till kommunen –

»Finns det tillstånd för verksamheten? Hur påverkas de boende, miljön och naturen?«

helt utan resultat. Ärendet har bollats mellan förvaltningarna i kommunen, utan att någon tagit ansvar för att ens utreda frågan ordentligt. Finns det tillstånd för verksamheten? Hur påverkas de boende, miljön och naturen av skjutningarna? Finns det tillstånd från polisen att bedriva en kommersiell skjutverksamhet? Inga frågor har besvarats.

Under våren förra året valde vi i Värna Adelsö att upplysa polisen om att det bedrevs skjutverksamhet som allvarligt störde de boende och som rimligen påverkar djurlivet i området.

Skjutbanan låg vid det före detta badet vid Hässlesand i närheten av Sjöängen. FOTO: ANNIKA BURMAN

Polisen besökte då verksamheten och kunde konstatera att det bedrevs kommersiell skjutverksamhet. En sådan kan bara bedrivas om det finns tillstånd från både kommunen och polisen.

Några sådana tillstånd fanns inte. Kommunen har med andra ord känt till och tillåtit verksamheten i alla år, utan att ha gett tillstånd för den. Eller att inte ens ha tagit reda på vad som gäller för den här typen av verksamhet. Trots Värna Adelsös åttaåriga kämpande för att få kommunen att agera.

Skjutningarna slutade när det stod klart vilka förutsättningar som gällde.

Det är en seger för de boende som drabbats och som nu kan njuta av stillheten på Adelsö. Det är samtidigt bedrövligt att se hur kommunen har hanterat sina kommuninvånares förtvivlade kamp för en dräglig boendemiljö. Vi får hoppas att de lärt sig någonting av det som har hänt. ■

Anders Gustafsson

Viltolyckor på Mäläröarna

Adelsönytt har varit i kontakt med Per Ericsson, samordnande jägare inom Nationella Viltolycksrådet med uppgift att ansvara och administrera de 25 jägare i Ekerö kommun vilka ingår i organisationen.

Jägarnas uppgift är att i händelse av vilto-
lycka i trafiken eftersöka och vid behov avliva
skadat vilt. De utför arbetet tillsammans med
vältränade spårhundar.

Vid viltolycka är du skyldig att ringa 112 och informera om olyckan. Att underlåta att anmäla en viltolycka är ett brott, ”smitning från trafikolycka”, vilket medför dagsböter.

I Ekerö kommun ökade viltolyckorna mellan 2016 och 2021 från 203 till 261 fall om året.

Ekerö har i förhållande till sin storlek det högsta antalet olyckor i länet.

Sträckan mellan avfarten till Ekerö sommarstad och fram till Rastaholmsavfarten, på Ekerövägen mot Munsö, är överrepresenterad när det gäller vildsvinsolyckor. På sträckan från Munsöskylten och raksträckan mot Husby skola har det inträffat flera älgolyckor. Det är också många älgar vid Ekerö prästgård mot Nyckelby. Adelsö är inte heller förskonat från olyckor. Varje år sker några kollisioner med vilt på vår ö.

Man bör vara klar över att vilt rör sig över hela kommunen och kan dyka upp var som helst.

Det är därför viktigt att anpassa hastigheten och vara uppmärksam på båda sidor av vägbanan. Tänk på att viltet är mest i rörelse i gryning och skymning och att ett djur sällan kommer ensamt. Räkna med att det kommer fler. En annan viktig sak att tänka på är att se över sin försäkring, en viltolycka kan bli en kostsam historia. ■

FOTO: NATIONELLA VILTOLYCKSRÅDET

VILTOLYCKOR I EKERÖ KOMMUN 2021-2022

Totalt 306 viltolyckor:

Rådjur 245

Vildsvin 47

Älg 9

Dovhjort 4

Viltolyckor med älg inträffade vid:

Lindö tunnel, Ekerö kyrkväg, Marieberg, Munsö kyrka, Nyckelby, Husby och Ekebyvägen. Plus ytterligare två olyckor på Ekerövägen. ■

Kent Lundberg

Adelsö inför valet i höst

Söndagen den 11 september är det val. Vi har bett partiernas ledare i Ekerö att svara på några viktiga valfrågor.

I höst är det val till Riksdagen, Regionen och till Ekerös kommunfullmäktige, som beslutar många viktiga saker på våra öar: Skolor, förskolor, äldreomsorg och mycket annat. Kommunfullmäktige har 41 ledamöter från nio olika partier.

Våra kommunpolitiker får ofta skäll. Även i denna tidning. Det är inte alltid lätt att vara politiker. Men de gör ett viktigt arbete, till största delen på sin fritid. Samtidigt som vi kan kritisera våra politiker bör de behandlas med respekt.

De förtroendevalda är en förutsättning för vår demokrati. Vi ska komma ihåg att vi tillhör en minoritet i världen som fritt får uttrycka oss och fritt välja våra politiker. Använd din demokratiska rösträtt den 11 september, även i kommunalvalet i Ekerö kommun!

Nio partier ställer upp i Ekerös kommunalval. Vi har ställt fyra frågor till partiernas toppkandidater, som alltså står först på partiets lista. Frågorna gäller sådant som är viktigt för Adelsö. ■

Björn Rydberg

1. Vad vill ni konkret göra för Adelsö under den kommande mandatperioden?
2. Hur vill ni att kommunen ska satsa för att utveckla Hovgårdsområdet?
3. Hur ska bussproblemen på Adelsö lösas?
4. Verkar ni för att årskurs 3 i Munsö skola återöppnas till hösten 2022? Som ett led i att öppna skolan i sin helhet?

På följande sidor finns deras svar:

CENTERPARTIET, Ove Wallin

1. Vi kommer att verka i kommande budget för lekplats/aktivitetsplats på Adelsö. Vid t.ex. Adelsövallen eller Lillängen. Detta i samverkan med adelsöborna. Påverka Trafikverket för ett bra vägunderhåll. Vi vill ha en brygga vid Adelsövallens badplats.

2. Kommunen har satsat mycket på parkering, toalett och sophantering i samverkan med Adelsö IF. Kommunen har anställt en person för att utveckla Världsarvet i samverkan med föreningar, företag och myndigheter. Ekerö Bostäders förvärv av Hembygdsgränd gör den nu attraktiv för uthyrning, möten, turistinformation m.m.

3. Vi vill fortsätta att regelbundet kalla Arriva till möten. Vi agerar genom våra partikollegor i Regionen, som ansvarar för bussarna.

4. Det är glädjande att årets skolval gett många barn i F-klass till hösten i Munsö skola. Att föräldrarna nu väljer skolan betyder att vi nu tagit beslut i barn- och utbildningsnämnden att till hösten öppna årskurs 3. Vi lovade att göra detta när förutsättningarna fanns och det gör det nu. Vi ser en ökad inflyttning som vi hoppas gör att skolan åter blir en F-6 skola. ■

KRISTDEMOKRATERNA, Sivert Åkerljung

1. Vi renoverar Adelsö förskola så att det blir finare och ändamålsenligare lokaler. Vi har satsat pengar bl.a. i form av en projektledare när det gäller Världsarvet. Första spadtaget är taget till Ekerö bostäders nya lägenheter. Flera detaljplaner för villor är på gång.
2. Vi har tillsammans med regionen satsat en

halv miljon kronor på arbete kring Världsarvet. I mars anordnades en workshop där syftet var att diskutera hur vi tillsammans kan utveckla och skapa aktiviteter vid världsarvet. Projektledare är anställd.

3. Kommunen är ju inte ansvarig för kollektivtrafiken. Det är Arriva, på trafikförvaltningen i Region Stockholms uppdrag, som kör bussarna. Vi har dock möten där vi tydligt tagit upp vilka brister vi ser och där vi kräver att förbättring sker på vissa turer med linje 311 och 312. Vi hoppas att Arriva hör samman detta.

4. Ja. Vi har tagit beslut i nämnden att återöppna åk 3 till hösten. Det är mycket glädjande att 15 barn har valt förskoleklass på Munsö skola. Det innebär att det finns möjlighet att organisera verksamheten med fler undervisningsgrupper än idag. ■

LIBERALERNA, Fredrik Ohls

1. F-6-skola och bygga ut förskolan eftersom den börjar få kö.

- Bygga bostäder inklusive ett senior- och äldreboende på Adelsö.
- Starta ett Hilma af Klint-museum på Munsö och Adelsö.
- Vi vill med hjälp av idélabbet stödja det lokala föreningslivet mer aktivt.
- Vi vill ha tätare färjeturer fram till midnatt.
- Inrätta naturvårdsområde på Kurön med gästhamn och säkerställa allmänhetens tillgång till ön.

2. Främja lokala initiativ för att fortsätta att utveckla turistmottagandet på Hovgården. Vi ser att kommunen betalar 2/3 och Adelsö 1/3 eller dylikt.

- Vi vill bygga upp en fysisk modell av hur vikingatidens hallbyggnader samt Alsnö hus såg ut.
- Bättre skyltning och information redan från Tappström, rusta upp själva Hovgårdssområdet och tydligt märka ut allt man kan se. Man

behöver vidare skylta så man vet var entrén är.

3. Vi vill att Adelsö ska få en egen mindre bussdepå med mindre bussar som går hela tiden på Adelsö i en ringlinje. Tätare trafik till färjan från BP.

4. Ja! ■

MILJÖPARTIET, Fredrik Zandrén

1. Vi vill skapa långsiktiga förutsättningar för att kunna leva och verka på Adelsö. En ansvarsfull politik innebär att man har en plan och finansieringsmodell för skolor och förskolor, för lokal service, fritidsaktiviteter, omsorg, näringsliv och goda kommunikationer – som tagits fram i samråd med de boende. Vi har redan föreslagit att kommunen ska ta fram en landsbygdsstrategi och vill förverkliga den.

2. Vi är positiva till den utveckling som påbörjats och vill att detta ska komma både boende och besöksnäring till nytta och glädje. En biblioteksfilial i hembygdsgården och att undersöka möjligheterna till en gästhamn är några av de konkreta förslag vi vill driva vidare.

3. Vi skulle gärna se skyttelbussar från Adelsö till Ekerö och att det satsas på väderskyddade buss-hållplatser.

4. Ja och ja. Vi vill skapa en långsiktig finansiering för skolan och dessutom ge extra resurser för att möjliggöra utvecklingsarbete som med fördel bygger på lokala förutsättningar och kopplingar till världsarvet. ■

MODERATERNA, Johan Elfver

1. Adelsö är en omistlig del av våra vackra öar. Vi vill möjliggöra en varsam bostadsutveckling, förbättra infrastruktur och kollektivtrafik och även utveckla näringsliv och besöksnäring – allt i tät dialog med boende på Adelsö.

2. Hovgården är ett fantastiskt besöksmål och viktig plats i svensk historia. Vi vill fortsätta att

utveckla Hovgården och besökscentret för hela världsarvet Birka-Hovgården tillsammans med Adelsös företagare och föreningar.

3. Det är oacceptabelt! Vi har fått omfattande synpunkter på busstrafiken. Vi kommer att ta upp frågan igen för hur det ska lösas, i våra kontakter med Region Stockholm.

4. Den nya ledningen för Ekerömoderaterna värnar Munsö skola som en väsentlig del i en levande landsbygd. Det finns kapacitet att i ett första steg göra Munsö skola till en F-3 skola. Går det redan hösten 2022 ska vi driva det. När det finns tillräckligt elevunderlag vill vi bygga på med ytterligare årskurser. Våra barn är vår viktigaste investering för framtiden, så utbyggnaden får inte ske på bekostnad av kvaliteten. ■

SOCIALDEMOKRATERNA,

Hanna Svensson

1. Vi vill möjliggöra ett liv på Adelsö och andra öar i kommunen.

En barnfamilj ska exempelvis känna sig trygg i att kunna flytta till Adelsö och veta att där kommer det att finnas en förskola och skola även framöver.

Det ska även finnas en pålitlig kollektivtrafik som möjliggör för både barn och vuxna att ta sig till skola och jobb.

En annan särskilt viktig del för oss socialdemokrater är att det satsas ordentligt på föreningslivet.

2. Vi vill att hela världsarvet Birka/Hovgården ska kunna utvecklas genom att satsa på turismen och att vi även uppmärksammar Hovgården som ett eget besöksmål. Tillsammans med det lokala föreningslivet och de aktörer som redan finns där idag så är möjligheterna för en utökad turism mycket goda.

3. Kollektivtrafiken måste helt klart prioriteras! Bussen på Adelsö måste vara pålitlig och gå när den ska gå. Vi kan konstatera att ett obrutet

16-årigt borgerligt styre av Regionen inte givit det resultatet. Och det tycker vi att det är dags att ändra på!

4. Ja. ■

SVERIGEDEMOKRATERNA,

Jimmy Fors

1. Vi främjar byggande av villor/radhus, till fördel för såväl invånare som näringsliv.

Vi utgår från områdets estetiska gestaltning och bygger småskaligt och assimilerande. De nya hyresrätterna i Stenby, ser vi som en satsning på ensamstående bostadslösa föräldrar i kommunen.

2. Vi ska förvalta och marknadsföra vårt kulturarv med respekt och en stolthet för vår historia och vårt arv. Värna Adelsö ska ha en central roll i arbetet kring Hembygdsgården, som vi är stolta över att ha räddat kvar.

3. Att vi har två busslinjer från Bromma till Adelsö är bra. Vi föreslår dock att vi kompletterar med en linje från Ekerö, främst för våra skolbarns räkning.

4. Vi utvecklar i etapper, med start hösten 2024, för att säkerställa en ansvarsfull och hållbar verksamhet för våra barn. Att påbörja en återuppstart redan under hösten 2022, ter sig inte seriöst, utan snarare oansvarigt ur ett långsiktigt perspektiv. Vi ser att Munsö skola kommer vara en del av en väl fungerande skolverksamhet för en lång tid framöver. ■

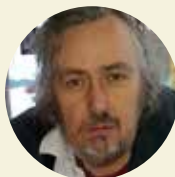

VÄNSTERPARTIET,

Mikke Lillman

1. Det är mycket viktigt att Munsö skola öppnar i sin helhet. Valfrihet på riktigt kräver att de val som människor efterfrågar finns tillgängliga.

2. Vi vill att projektet "Upptäck Hovgården" förlängs och att en världsarvssamordnartjänst skapas så att det kommunala arbetet med vårt unika världsarv fortsätter. Vi bör även bygga en

gästbrygga vid Hovgården vilket ökar exponeringen av världsarvet. Att utveckla arbetet kring Hovgården skapar arbetstillfällen lokalt med ökad turism.

3. För att inte Adelsö och andra ytterorter ska drabbas av förseningar till följd av bygget av förbifarten tror vi på att införa matarbussar från Brommaplan till Tappström som sedan möter upp bussar mot Adelsö och Stenhamra etcetera. En mindre buss i ringtrafik kan ambuleras och underlätta för Adelsöborna.

4. Ja! Det är enormt viktigt att boende på Adelsö och norra och mellersta Munsö har en rimlig skolväg. ■

ÖPARTIET, Desirée Björk

1. Vi ser ett behov av boende för både äldre och unga. Vi ser gärna att äldreboende skapas på Adelsö. Vi vill också försöka få till att 23.30-färjan blir en ordinarie tur, likaså att möjlighet ges till att kalla färjan nattetid. Vi vill värna strandskyddet och har i vårt budgetförslag utökat föreningsstödet.

2. Hovgårdsområdet förfaller i skuggan av Birka och Drottningholm. Det behövs en total upprustning av Hovgårdens Världsarv. Man ska inte behöva fråga var Världsarvet är. Det ska synas!

3. För det första behövs en ny genomtänkt upphandling, eftersom Arriva påvisat att de inte klarar sitt uppdrag. Ett förslag kan också vara att buss 312 utgår från Ekerö ut till kommunens landsbygd.

4. I Öpartiets flerårsbudget ligger öppningen av Munsö skola som högsta prioritet. En skola och förskola i närheten av elevernas och barns boende fungerar som hjärtat till en levande landsbygd, likaså övrig service. Vi vill värna Adelsös framtid som en levande landsbygd där möjligheter ges att bo och verka. ■

VAL OM NÅGRA MÅNADER

Snart är det dags att besöka vallokalen igen.

Vid förra valet 2018 var vi 639 röstberättigade till riksdagsvalet på Adelsö,

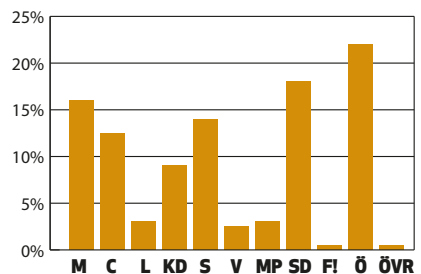
Av dessa 639 var det 553 som röstade (86,5%) Några procent mindre än landet och Ekerö kommun. Trots detta ett högt valdeltagande.

I kommunalvalet så var det 662 röstberättigade och 555 nyttjande sin rösträtt. (83,8%) Även här ligger Adelsö några procent lägre än hela Ekerö kommun.

Inför ett val är det ju inte ovanligt att det blir en del "valfläsk" i löftena för att vinna röster. Verkligheten efter valet kan ju bli något annat. Viktigt är därför också att studera vad olika partierna gjort och hur man tidigare röstat i frågor som är angelägna för oss Adelsöbor. ■

Så röstade vi i förra kommunalvalet på Adelsö.

VALRESULTAT 2018 ADELSÖ

Mats Lundgren

ÅRSKURS 3 ÅTERÖPPNAS I MUNSÖ SKOLA!

Kampen för Munsö skola har drivits intensivt av föräldrar, engagerade öbor och Värna Adelsö sedan kommunens beslut att lägga ned skolan.

Protester, demonstration, debattartiklar

och många möten med kommunen har hållits sedan dess. *Ska Adelsö ha förutsättningar för att fortsätta utvecklas, behövs en skola med hög kvalitet i vår närhet.*

Ett budskap som har upprepats vid varje samtal med kommunen.

Därför är det fantastiskt att konstatera att kommunen nu fattat beslut att starta upp årskurs 3 från och med hösten 2022! Den uttryckliga målsättningen från den styrande Alliansen, och alla övriga partier, är att skolan återigen blir en skola med klasser upp till årskurs 6.

Trots att motsättningarna har varit svåra under tiden från nedläggningsbeslutet till nu, har dialogen mellan framför allt Värna Adelsö och kommunen hela tiden kunnat föras vidare. I en demokrati kan olika åsikter mötas och diskuteras, för att sedan leda framåt på ett sätt som gynnar alla.

Vi har ju nu under våren fått uppleva en värld där detta inte alls är självklart. Därför är jag glad att dialogen mellan kommunen och Värna Adelsö är konstruktiv och dynamisk!

Vi gläder oss också åt att förskolan på Adelsö lockar många barn och föräldrar, precis som Munsö skola. Bra skolor med kom-

petenta, engagerade pedagoger och ledare, är förutsättningen för en bra skolmiljö för våra barn. Och barn som får gå i bra skolor, får möjlighet att utvecklas på bästa sätt. Den möjligheten ska Adelsö ge till alla familjer som väljer att bo här! ■

Anders Gustafsson

ORDFÖRANDE
VÄRNA ADELSÖ

SÅ HÄR KOMMENTERAR MARTINA ALMQVIST, SOM IDAG ÄR ENSAM LÄRARE PÅ MUNSÖ SKOLA:

"Jag är väldigt glad för att man nu åter öppnar klass 3 redan i höst och att man flaggar för att öppna hela skolan igen. Men det behövs nu en långsiktig plan för att skolan ska kunna växa och bestå även framöver. Elevantalet i de olika årskullarna på skolan brukar variera. Så har det varit under lång tid. Därför har skolan alltid varit mån om att vara flexibel i organiserandet av klasser och undervisningsgrupper." ■

Loppisgeneralen Madeline Björk med sonen Ruben. Han går i första klass och har satsat flera veckopengar på att stöda Ukraina. FOTO: MADELINE BJÖRK

LOPPIS FÖR UKRAINA

Lördagen den 9 april var det loppmarknad i Munsö skola till förmån för barnen i Ukraina. Arrangör var föräldraföreningen och eleverna i skolan. Alla prylar var skänkta av föräldrar och andra ideella krafter. Alla intäkter gick till UNICEFs arbete för de utsatta barnen i krigets Ukraina.

»Loppisen blev succé. Det kom massor av folk. Och man fick in 16 000 kronor.«

– Vi kände att vi ville hjälpa barnen som drabbas av det förskräckliga kriget i Ukraina. Det är roligt att det blev ett så stort gensvar från folk på Munsö och Adelsö, säger Madeline Björk, som är ordförande i skolans nybildade föräldraförening. ■

Björn Rydberg

Visa mig din trädgård!

BJUD HEM DINA VÄNNER MINIMUM 3 STYCKEN

Jag visar hur man kan arrangera utifrån din trädgård med dina skålar och fat.

Vi skapar också ett arrangemang som var och en tar med sig hem. Till detta har jag med mig material.

DATUM/TID:

Onsdag, torsdag, 18.30–21.00, eller enligt överenskommelse.

Boka senast 1 vecka innan.

JUNI: 15, 16/6, 29, 30/6

JULI: 20, 21/7, 27, 28/7

AUG: 10, 11/8, 17, 18/8, 24, 25/8

PRIS:

375 kronor per person.
Värdinnan betalar 275 kronor.

RING ELLER MAILA DIN FÖRFRÅGAN

Florist Laila Månsson

MAIL: blomsterlaila@gmail.com

TELEFON: 072-309 28 81

INSTAGRAM: blomsterlaila

BROTT PÅ ADELSÖ

Anders Holm startade Facebook-gruppen Brottsplats Adelsö 2019. Han hade intrycket att Adelsö var förskonat från brottslighet, men råkade ut för ett inbrott i sin bil och började då bli mer uppmärksam på udda bilar och personer i grannskapet.

Gruppen är tänkt som en varnings- och informationskanal grannar emellan. Även om ön är relativt förskonad från stölder och inbrott, så har gruppen sett till att ett par tvivelaktiga figurer har tagits av polisen.

Enligt Marie-Louise Mattson, kommunpolis i Ekerö, så kan den här typen av grannsamverkan vara ett bra sätt att undvika vissa brott, som till exempel inbrott, som ofta sker på dagtid, när husägarna normalt är på jobbet.

I och med att många har jobbat hemifrån under coronapandemin så har bostadsinbrotten minskat kraftigt under 2020 och 2021, liksom våldsbrott utomhus. I gengäld har våld och övergrepp i nära relationer ökat, liksom telefonbedrägerier.

Som kommunpolis har Marie-Louise Mattson ansvar för samverkan med skola, kommunledning och ungdomsgrupper.

Hon är med och planerar olika polisiära insatser på öarna, till exempel med fokus på ungdomar vid Valborg, eller motoriserad ungdom. I och med att hon har kunskap om kommunen så kan hon snabbt dra igång insatser när de behövs.

Ett lyckat exempel är stöket i Stenhamra, med ungdomar som kastade sten och ägg på bussarna. Polisen tog in tre ungdomar och deras föräldrar på förhör, och sen dess är det lugnare.

Nu är det skateparken vid Träkvista IP som har blivit en problematisk samlingspunkt. Där provar man olika strategier för att bli av

Marie-Louise Mattson, kommunpolis i Ekerö.

FOTO: POLISEN

med stöket, utan att hindra skatearna från att använda den.

Som Adelsöbo kan man tycka att polisen är långt bort när polisstationen ligger i Vällingby, men det upplever inte Marie-Louise som något problem. Dom kan skicka bilar eller helikopter om det behövs. Polisen är mer synlig nu än vad den var när närpoliskontoret i Träkvista var igång till 2015 menar hon.

Jag nämnde att jag sällan ser polisen när jag är ute och kör på öarna, men de patrullerar regelbundet här, men kanske inte så ofta på Adelsö. Hon var dock själv här och tittade till Ölfestivalen till exempel. Även om hon tyckte att alla skötte sig då, så tror hon att trafikbrott förekommer betydligt mer än vad som syns i statistiken, liksom viltolyckor.

Anders Holm menar dock att det har varit svårt att få ut en polisbil när han till exempel har anmält bilar med körförbud som åker runt på ön med oklara avsikter.

Marie-Louise Mattson säger att det alltid är en fråga om prioriteringar. Inom polisdistriktet finns det problem med öppen drogförsäljning på Vällingby torg och i Hässelby, och man måste förstås välja var man sätter in sina resurser. Att åka ut på brottsförebyggande patruller i en lugn del av polisdistriktet som Adelsö blir gärna nedprioriterat.

De brottskategorier som ökat mest under pandemin är bilinbrott, katalysatorstöld (gäller särskilt Toyota Prius och gamla Volvobilar) och telefonbedrägerier. Inget av detta har drabbat Adelsö än så länge. När det gäller bilinbrotten och katalysatorstölderna, liksom båtmotorstölderna, så sker dessa huvudsakligen nattetid, så att vara allmänt vaksam kanske inte hjälper så mycket.

När annan brottslighet har minskat har telefonbedrägerier blivit ett stort problem.

Man ringer upp äldre kvinnor och lurar av dem bank-id och inloggningsuppgifter, eller lurar dem att ladda ner Swish och föra över stora belopp till bedragarna. När det gäller den här typen av brott så har polisen gett ut en folder med råd om hur man undviker att drabbas. Se bilden.

När det gäller båtmotorstölderna så tipsar Marie-Louise om att märka båtmotorerna ordentligt. Märk på flera ställen och märk också

Varning för falska telefonsamtal

Bedrägerier via falska telefonsamtal ökar kraftigt och många förlorar sina pengar genom att de luras att lämna ut kortuppgifter och koder eller logga in på sin bank.

Polisen ger tips för att undvika att du ska drabbas. Sprid budskapet till alla du bryr dig om.

- ♦ **Lämna aldrig ut** kortuppgifter, koder eller andra känsliga uppgifter till någon. Någonsin. Kortuppgifter och koder är nycklar till dina pengar
- ♦ **Använd aldrig** din bankdosa eller bank-id på uppmaning av någon som kontaktar dig. Ingen seriös aktör skulle be dig om det per telefon.
- ♦ **Om någon du inte känner ringer** och du blir osäker, lägg på luren eller be att få ringa tillbaka på ett nummer som du själv tar reda på. Det gäller oavsett om personen säger sig vara en nära släkting eller från banken, ett företag eller en myndighet.
- ♦ **Lita inte på** den som kontaktar dig bara för att den har personliga uppgifter om dig. Bedragare kan hitta information på nätet för att lura dig.
- ♦ **Om du drabbas av eller misstänker** bedrägeri, kontakta din bank omgående. Polisanmäl alltid och ta stöd av människor i din närhet.

polisen.se

lösa delar. Det ökar i alla fall möjligheten att få tillbaka motorn om den hittas.

Annars är lite allmän vaksamhet ett bra tips. Det kan vara "Grannsamverkan mot brott" eller en Facebook-grupp. Tala om för grannarna när ni reser bort och be dem tömma brevlådan. Gå fram och prata med bilister som åker runt i ert område. Det är antagligen bara svampplockare, men om det är någon med skumma avsikter så åker de antagligen vidare när de märker att deras närvaro har uppmärksammats. ■

Klas Dykhoff

FOTO: LASSE CARLSSON

MINNESORD **STIG ÅLANDER**

10/9 1940 – 18/11 2021

Stig Ålander har lämnat oss. Stig var en omvittnat lugn och trevlig person omtyckt av alla, inte minst av flickorna som såg en lång yngling med fördelaktigt utseende.

Stig spelade fotboll i AIF:s A-lag och var då en hårding i närkamperna berättas det. Han var även ungdomsledare för AIFs juniorlag.

På vintrarna arrangerades Adelsöloppet på skidor med en sträckning på ca 20 km runt Adelsö. Gammal som ung deltog och reglerna föreskrev att den som vunnit 3 gånger, inte nödvändigtvis i rad, vann Adelsöpokalen och den finns nu till beskådande hemma hos fru Ingrid Ålander i Hallsta. Med inskriptioner på vinnarna i tidigare lopp.

Är man född på Adelsö, vill bo och arbeta här, får man ligga i. Några av Stigs arbetsplatser kom dock att ligga utanför Adelsö såsom Sieverts kabelverk i Sundbyberg. Så även tjänsten som allt i allo till Halvar Lindgren, Adelsöbo, som köpte upp mark på och långt utanför Adelsö och lät stycka för villabyggnad-

tion m.m. Stigs arbete bestod i att röja skog, sätta upp gränsmarkeringar och bygga staket. Då fick han veckovis bo i en ”byggfutt” eftersom resan till arbetsplatsen och från hemmet blev för lång.

Närmare då att ta sig till minkfarmen på Marielundsvägen på Adelsö där Stig hade sitt första jobb som ung.

Ett lärorikt jobb på Adelsö under några år blev tiden som snickare tillsammans med ”Snickar-Bengt”, pappa till Johan Eriksson som driver företaget Johan Eriksson bygg och renovering.

Den längsta anställningen för Stig blev Sättra Trädgård där han så småningom avancerade till trädgårdsmästare och avgick med pension 2005. ■

Lasse Carlsson

Nya husen intill Slagarvägen

Det första spadtaget för de 12 husen togs i november förra året. Inflyttning kommer att kunna ske med början i slutet på det här året.

Nedan finns två bilder. Den ena visar hur husen kommer att se ut. Den andra visar husens placering i förhållande till de nuvarande bostäderna i bostadsrättsföreningen Lillängen.

Det blir en ny väg till de nya husen. Värna Adelsö har föreslagit att den nya vägen ges namnet Hilma af Klints Väg. (se sidan 35). ■

Stefan Wåhlin

Så här kommer husen att se ut. FOTO: EKERÖ BOSTÄDER

Kartan visar hur de nya husen kommer att ligga i förhållande till de nuvarande. FOTO: EKERÖ BOSTÄDER

Gordon Rönnerberg

ÅRETS ADELSÖBO

Gordon Rönnerberg vid den fina muren han har drivit igenom. FOTO: SIRI LUNDMARK

Varje år utlyser Värna Adelsö ett pris till Årets Adelsöbo. Priset är på 5000 kronor och går till någon som gjort betydelsefulla insatser för vår ö. I år går priset till Gordon Rönnerberg.

Han får priset för sin mångåriga och envisa kamp för att få den gamla stenmuren vid Stenby upprustad. Stenmuren, som är Mäläröarnas längsta, är 550 meter och var helt förfallen. Det var en osannolik framgång att få stora Trafikverket att satsa på en stenmur på avlägsna Adelsö. Men Gordon gav sig inte. Han kontaktade inte bara olika tjänstemän på Adelsö utan också entreprenörer som var inkopplade på projektet.

– Jag tyckte det var så fult med den fallfärdiga stenmuren på vägen mot Världsarvet. Det blev ganska många samtal till Trafikverket med flera innan de tänkte på tanken att restaurera muren. Nu gäller det att man underhåller muren, säger Gordon.

Nu har muren rasat lite på ett avsnitt. Har du tagit tag i detta?

– Ja, jag har varit i kontakt med Trafikverket. De har lovat att åtgärda detta, säger Gordon.

Gordon som är snickare har också hjälpt till vid Uppgården. I sommar ska han medverka vid en upprustning av staketet.

– Vi hade flera bra personer, som var nominerade. Men vi tycker att Gordon Rönnerberg ska ha priset i år för sina fantastiska insatser för stenmuren, säger Siri Lundmark i Värna Adelsös styrelse.

Den officiella motiveringen från Värna Adelsös styrelse är:

”Gordon har med envishet och entusiasm drivit igenom en omfattande renovering av stenmuren längs Adelsö

Ringväg. Detta efter att tålmodigt ha uppvaktat Trafikverket under flera års tid. Det är en kulturhistorisk gärning som Gordon bidragit med på Adelsö och till stor glädje för alla som passerar stenmuren och den nyplanterade allén”.

Priset delas ut på Värna Adelsös årsmöte 11 juni i Hembygdsgården. ■

Björn Rydberg

Adelsöborna var friskast!

Jan Malmstedt, journalist och författare, har studerat läkekonsten kring Drottningholms slott på 1700-talet vilket presenteras i boken ”Doktorerna på Drottningholm”.

När Gustav III skulle anlägga den engelska trädgården anställdes många arbetare. Kungen var mån om deras hälsa och anställde också en läkare. Denne läkare hette Sven Hedin, förfader till upptäcktsresanden med samma namn. Han gjorde en intressant bedömning av hälsoläget på Mälaröarna.

Hälsosammast på Mälaröarna var Adelsö enligt doktor Hedins uppfattning. Orsaken ansåg han vara att ön var mer höglänt än övriga mälaröar och därför inte på långt när så utsatt för smittsamma sjukdomar. Den enda ”förödelse” som förekommit var smittkoppor som skördat många offer tills man började med vaccinationen. Här stod kvinnor för initiativet när vaccinationen ”utöfvades och befrämjades av ett ädelt Fruntimmer, som efterträdades af en annan Fru”. De två damerna

var amiralskan Kerstin af Klint på Hanmora och änkefru Birgitta Johanna Christiernin, syster till den som fortsatte vaccinationerna, kyrkoherden Eric Dahlström. Sedan 1804 hade inga smittkoppor visat sig på Adelsö och inget barn hade sjuknat i denna härjande folkpest. Hedin noterade att adelsöborna blev äldre än andra av länets invånare. Två karlar och tre kvinnor hade uppnått en ålder av 100 år och en kvinna 103 år. Därtill noterade Hedin att en 54-årig kvinna under ett och samma år 1789 hade fött två fullgångna men döda barn.

Mer om läkekonsten på Lovö får vi läsa i Jan Malmstedts bok ”Doktorerna på Drottningholm”. ■

Maria Skedinger

**Köp ett skinn från Birka Får,
håller stilen i tusen år!**

Åke på Skäret

070-510 31 72, 08-560 510 01

Lindby brygga, Adelsö

Rikt och berikande klubbiv på Sättra Gård

I höstas öppnades **Club Social** i den stora byggnad från 80-talet, som var storkök och matsal på det före detta vårdhemmet i Sättra på norra Adelsö. Det handlar om mat, fest och flera andra verksamheter. Initiativtagare är **Karolina Lallerstedt** och **Johan Norberg** som bor i Sättra. Redan efter några månader har klubben 120 betalande medlemmar och 250 följare på Facebook.

Karolina Lallerstedt och Johan Norberg har skapat ombonad trivsel i storkökets pelarsal.

FOTO: GUNILLA DYKHOFF STERNELIUS

Den 17 december var det jul- och invigningsfest med BondenKockens fantastiska mat på menyn, Ad Mundis skönsång och medryckande dans- och schlagermusik med Sigridz (Regina Di Rinaldi och Danne Machmar). Vilket drag!

I januari började vi kunna köpa mat vissa dagar från BondenKockens foodtruck. Så välkommet att då och då ha möjlighet att köpa färdigmat – fantastisk god sådan också.

Lillördag (onsdag) på Club Social innebär att vi kan köpa mat från foodtrucken och antingen

ta med den hem eller äta den i storkökets mysiga foajé med ett glas öl, vin eller alkoholfritt till. Fredagslådor kan bokas för hämtning på Club Social (storköket).

Med anledning av det oroliga världsläget initierade Karolina en samling för meditation, yoga, soppa och samtal lördagen den 5 mars. Yogan leddes av Anna Mie Sandell som också hyr rum för sin konstproduktion i storköket. 6 420 kr samlades in till behövande i Ukraina, vilket dubblerades av Akelius Foundation, så det blev 12 840 kr.

Ove Westerberg och Marianne Parmasund var sugna på något gott från BondenKocken. Anders Rydström tar beställningen. FOTO: GUNILLA DYKHOFF STERNELIUS

Johan Norberg och Karolina Lallerstedt, initiativtagare till Club Social på Sättra Gård. Här är baren en lillördag (onsdag) i mars. FOTO: GUNILLA DYKHOFF STERNELIUS

På Facebookgruppen Club Social/Adelsö kan vi se mer av vad som händer på Club Social, bland annat Brasiliansk jiu jitsu (BJJ)/självförsvar med Johan, Kundaliniyoga och yinyoga med Anna Mie, Teen-yoga för tonåringar 12–19 år, Dimensional Riding med Naomi Roachford i samarbete med Karolina ... Och den 20 mars erbjöds vi att prova på argentinsk tango med Katrin Urwitz och Jorge Frias, direkt från Buenos Aires.

Utöver detta kan vi boka behandlingar av Klara Urwitz/Sense of skin via Boka direkt, www.bokadirekt.se. Klara har inrett ett fint och rofyllt behandlingsrum i storkökets kontorsdel.

Dessutom: I ett kylrum i storköket odlar Noble Farming ostronskivling. Ibland erbjuder de fri hemkörning till kunder på Sättra Gård, vid köp av minst två påsar à 200 g. Länk till tips om denna fantastiska svamp: <https://fungigarden.wordpress.com/recept-2/forvaring-tillagning/>

Ett fantastiskt lyft för Sättra Gård att storköket har fått liv igen! Ett rikt och berikande liv genom Club Social. ■

Gunilla Dykhoff Sternelius

frutorp@hotmail.com
Jonas 070-745 00 51

ADELSÖPROFILEN

Carina Einarson

Jag undrar om det finns något annat samhälle i Sverige med 800 invånare som har ett så aktivt kulturliv som Adelsö? Ett galleri, en hembygdsförening, Club Social på Sättra, Alsnu vikingar och *två* körer, för att nämna några.

TEXT OCH FOTO: KLAS DYKHOFF

Det här beror förstås både på att det finns ett intresse hos oss Adelsöbor, men kanske framför allt på att det finns eldsjälarna som håller igång de här verksamheterna.

En av dem är Carina Einarson i Stenby. Hon är kantor i Ekerö pastorat i Adelsö-Munsö församling. Dessutom är hon lärare i kördirigering och körsång på Bromma folkhögskola. På onsdagskvällarna hittar man henne och kören Ad Mundi i Adelsö kyrka där de repeterar.

När jag kommer på besök är det tio sångare på plats. När alla är med så är de 14 medlemmar.

Det är fascinerande att höra hur ett musikstycke plockas isär och övas in bit för bit, stämma för stämma, för att till slut sättas ihop igen och bli vacker musik. Carina leder detta med enorm precision och öra för detaljer.

När vi sätter oss ner och pratar om arbetet som körledare så berättar hon att dirigering kräver att man använder sin kropp som instrument. Att dirigera kör är dessutom att dirigera text säger hon. Det är något som hon lärt sig av sin lärare den svenske körnestorn Eric Ericson.

Carina tog över kören i mitten av 90-talet och ledde den tills hon fick erbjudande om

att bli kantor vid Svenska kyrkan i London. Det förordnandet varade i fem år, men efter det blev hon kvar i London som frilansmusiker. Bland annat startade hon kören London Nordic Choir där, en kör som fortfarande är aktiv, trots att Carina nu är tillbaka på Adelsö. Som frilansmusiker kan man få de mest skiftande uppdrag; allt från att leda en evensong (en mycket brittisk gudstjänstform) till att spela på allsångskvällar på en pub. Jag förstår när hon berättar om de här uppdragen att båda har betytt mycket för henne.

Att dirigera en evensong i S:t Pauls Cathedral var en gammal dröm som gick i uppfyl-

CARINA EINARSON

ÅLDER... 61 år.

YRKE... Kyrkomusiker, kördirigent.

FAMILJ... Gift med Kenneth Einarson.

Barnen: Filip 32 år och Lovisa 31 år, barnbarnet Ellie 1 år. Katten Caspian.

Carina var också körledare för Birkakören i många år kring millennieskiftet.

En dirigent använder sin
kropp som ett instrument.

**»Jag undrar om det finns något
annat samhälle i Sverige med
800 invånare som har ett så
aktivt kulturliv som Adelsö?«**

»Här bryr vi oss om vår ö och varandra oavsett om man har bott här i generationer eller är nyinflyttad.«

Full koncentration från sångarna så att noterna tillsammans med Carinas instruktioner ska förvandlas till ljuv musik.

Carina darrar inte på manschetten när kören Ad Mundi tar ton.

lelse. Hon fick till och med uruppföra egna kompositioner där.

Man inser snabbt att England har en särskild plats i Carinas hjärta. Hon åker tillbaka till London då och då för att se efter sin kör.

När jag går ut från repetitionen, ut i senvinterkvällen, och hör körsången sippra ut från vår snart tusenåriga kyrka kommer jag att tänka på något Carina nämnde som gör att hon tycker så mycket om London. Community spirit, känslan av att höra till en plats och att ta hand om den och om de andra som bor där. Det låter kanske konstigt att den finns i London med sina nio miljoner invånare från alla världens hörn, men den är stark där menar hon. Samma känsla får man på Adelsö. Här bryr vi oss om vår ö och varandra oavsett om man har bott här i generationer eller är nyinflyttad. Det kanske också är en anledning till att vi har det kulturliv som vi har här på ön. ■

2 för 1

2 för 1!

Välj
solglasögon
eller vanliga
i din styrka
som andra
par!

Köper du nya
kompletta glasögon,
bjuder vi på
ett extra par
glas- eller
solglasögon
med din egen
styrka från
utvalt sortiment
(värde 4390:-)
Gäller lagerglas
+ - 6/2.

Kan ej
kombineras
med andra
erbjudanden.
Gäller t.o.m
31/7-22

Ekerö Optik

08-560 313 10 | Ekerö centrum | Snett emot Systembolaget
Måndag-fredag 9.30-18.00. Lördag 10.00-15.00

SYNUNDERSÖKNING

50%

RABATT
(ordinarie pris 390:-)

VÄRDECHECK
SYNUNDERSÖKNING
BOKA REDAN IDAG!

Boka en tid hos våra legitimerade optiker redan idag. Inget köptvång.
Gäller för glasögon (ej linser, intyg, recept etc). Erbjud. gäller t.o.m. 22-07-31
Namn..... Datum...../..... kl.....
Butik.....

MIN KOMPIS KOLTRASTEN

Från att ha varit en skygg skogsfågel fram till 1800-talets mitt är den numera en av de mest urbaniserade och folkära fåglarna. 1962 och 2015 utsågs koltrasten till Sveriges nationalfågel. Den svenska populationen beräknas till en till två miljoner par. Från maj till mitten av juli kan vi uppleva koltrastens melankoliska, klangfulla sång.

Redan som barn upplevde jag koltrasten som en speciell fågel. Den svarta fjäderdräkten, den lysande gula näbben och gul ring runt ögat. Både vacker och hemlighetsfull.

Min hemstad Karlskrona var generös med grönområden, parker och bostadshus med innergårdar där det fanns blommor, buskar och träd. Där trivdes koltrasten. Jag kunde som barn observera hur den hoppade jämfota över gräsmattan lade huvudet på sidan och lyssnade mot marken. Strax började den hacka i jorden för att dra fram en fet daggmask. Koltrasten kunde lokalisera och höra daggmasken under jorden.

Denna upptäckt blev viktig för mig under den varma och torra sommaren 1959 när det verkade omöjligt att gräva fram mask för att meta abborre. Dold bakom buskarna spionerade jag på koltrasten när den hoppade över

Kents kompis.

gräsmattan och lyssnade mot marken. När jag såg att den fått grepp om en mask rusade jag fram, skrämde fågeln och fångade snabbt masken. Det krävdes precision för att lyckas. Om jag sprang fram för tidigt kunde masken försvinna ner i jorden igen. Blev det för sent skulle koltrasten hinna fly med masken. Med lite övning lyckades jag utnyttja koltrasten och fick ihop tillräckligt med mask för att meta abborre.

Jag står i någon bemärkelse i tacksamhetskuld till koltrasten vilket jag nu är glad att kunna återgälda genom att på Adelsö erbjuda fina häckningsplatser och en generös gräsmatta med mycket mask. ■

Kent Lundberg

Källa: Litografi, bröderna Wright, Svenska fåglar.

SKRIV INSÄNDARE!

HAR DU SYNPUNKTER OM NÅGOT PÅ ADELSÖ?

Då är du välkommen att skriva en insändare (dock ej partipolitiska inlägg). Skicka den till **bjornrydberg@gmail.com**. För nästa nummer behöver vi insändaren senast den 1 oktober. Den bör inte vara längre än 1 000 tecken med mellanslag. Ditt namn måste anges.

BADBRYGGA PÅ ADELSÖ BADPLATS?

Värna Adelsös krav på att rusta Adelsö badplats (nedanför Adelsövallen) ledde förra året till vissa förbättringar. Men vi önskade oss också en brygga. Det är därför glädjande att konstatera att Kommunens tekniska Nämnd sa ja till detta i början på mars.

Det som sker nu är att tjänstemännen bereder förslaget till byggnadsnämnden, som sedan ska fatta det formella beslutet. Sannolikt blir det också en strandskyddsprövning, vilket kan innebära att det dröjer innan bryggan är på plats. ■

Så småningom blir det en brygga här.

FOTO: BIRGITTA RYDBERG

Stefan Wählin

Sättra snickeri AB

lämnar ogärna Adelsö. Så om du vill ha en ny terrass, eller hjälp med det där du inte hann med på huset. Vi gör även robusta utomhusmöbler, planteringsbord mm.

Adirondäckstol
i tryckimpregnerat trä mår bäst att stå ute året om.
2200 kronor eller
två stycken för
4000 kronor

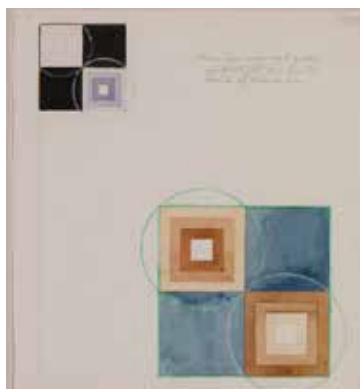
Tommy Hindstam
0703-879194

Vallmo. Målningen är från
1890-talet, troligen målad på Adelsö.

Hilma, kamratporträtt vid Konstakademin
1885.

Fantasifulle atomer, 1917.

ADELSÖ OCH *konstnären* **HILMA AF KLINT**

Konstnären Hilma af Klint (1862–1944) har på senare år blivit världsberömd och hennes verk visas på utställningar världen över.

Hilmas utställning på Guggenheim-museet i New York år 2018 slog publikrekord med 600 000 besökare.

Hilma af Klint har uppmärksammats för sina tidigt abstrakta målningar, skapade före den abstrakta konstens pionjärer som Kandinsky, Mondrian m.fl. Konstverken lär ha tillkommit under stark inspiration från ”högre makter” med Hilma som medium.

Kring slutet av 1800-talet var det inte ovanligt att folk var ”sökare”. Även seriösa författare/målare som August Strindberg sysslade med andeseanser. Förklaringen ligger i att folk, genom nya naturvetenskapliga genombrott som resulterade i röntgen, telegrafan samt psykoanalysen, förstod att det fanns en värld bortom den, som vi kan uppfatta med våra fem sinnen. Som ”sökare” vände man sig då även till spiritismen.

Hon ställde ut vissa av sina abstrakta verk i London 1928 – dock utan något större gensvar. Hon förstod då, att verken låg långt före sin tid.

Hon beslutade att verken inte fick visas för allmänheten, förrän minst 20 år efter hennes död. Då skulle verken möjligen kunna förstås och accepteras.

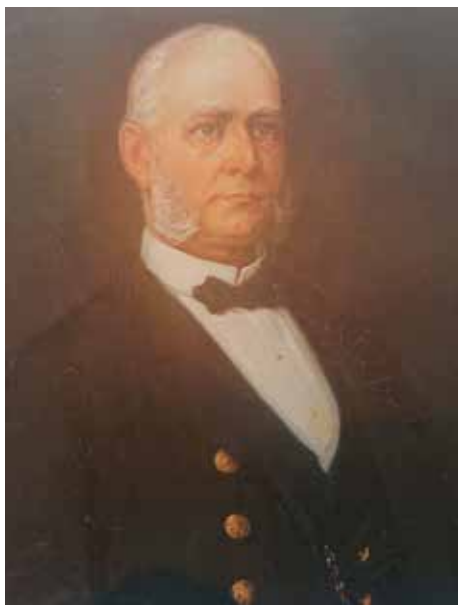
Hilma af Klint föddes 1862 på Karlbergs slott i Stockholm. Fadern, Victor af Klint, var

»Hilma af Klint bodde i Stockholm men tillbringade somrarna på Adelsö.«

sjöofficer och modern var Mathilda Sontag. Victors far, viceamiralen Gustaf af Klint, kom till Hanmora för att ge ägaren hovgravören Fredrik Akrell, ett sjökort över Vinga fyr att graveras. Gustaf förälskade sig i dottern, den unga Kerstin, och i gården Hanmora. De gifte sig i Adelsö kyrka 1800. Gustaf köpte Hanmora av sin svärfar 1803. 1810 förvärvade han även

HILMAS ATELJÉER

- **Före 1908:** Hamngatan 9 Sthlm.
- **1908-1916:** Brahegatan 52 Sthlm.
- **1917-1944:** Sjöängen, Bona, Munsö.

Porträtt av Hilmas far, Victor af Klint, målat efter hans död 1898.

Tofta gård. Gårdarna blev centrum för släkten under 150 år.

Hilma af Klint bodde i Stockholm men tillbringade somrarna på Adelsö då fadern seglade med sina kadetter. Hon bodde då i Täppan på Tofta, den gamla prästgården från 1750-talet. Den flyttades till Tofta omkring 1850.

Med kusinen Aurora Helleday drev Hilma en söndagsskola på Hanmora. Troligen spelade de då på den vackra taffeln, som familjen af Klint donerade till Adelsö Hembygdslag, då familjen sålde släktgårdarna vid mitten av 1940-talet.

Auroras far, Magnus Helleday, var prost och kyrkoherde på Adelsö. Hans brorson, doktor Hjalmar August Helleday, hade Hilma en liten romans med. Hilma sade dock upp bekantskapen, då hon beslutade sig för att inte bli ekonomiskt beroende av en man. Familjelivet med barn gick inte att förena med konstnärslivet. Hon förblev ogift livet ut.

Hilma, troligen kring 1910.

Hon ströfvade mycket i markerna och tecknade och målade blommor, mossor, lavar och natur. År 1879 studerade hon porträttmåleri vid Tekniska skolan i Stockholm och 1882-1887 gick hon på Kungl.

Konstakademien i Stockholm. Hon försörjde sig sedan som porträtt- och landskapsmålare.

Hilma af Klint lämnade Kungl. Konstakademien med goda betyg. Särskilt ansågs hon ha goda anlag för teckning. Fadern dog 1898. Hilma och hennes mor flyttade då till Brahegatan 52. Hilma fortsatte dock att besöka Adelsö under sommarhalvåret. Modern fick 1908 en

»Med kusinen Aurora Helleday drev Hilma en söndagsskola på Hanmora.«

ögonsjukdom och blev blind. Hilma sade upp sin ateljé på Hamngatan 9 och vårdade sin mor i hemmet. 1896-1906 utförde Hilma tillsammans med fyra andra kvinnor, ”De fem”, andliga sammankomster, vilka avslutades med mediala seanser. Under dessa tio år utvecklades Hilma af Klint andligen, för att 1906 vara beredd att utföra ”Målningarna till Templet” – det vill säga de konstverk som bidragit till hennes berömmelse.

Landskapsmålning från Tofta på Adelsö 1903.

Hon var vetenskapligt intresserad och samhällstillvänd. Precis som sin far var hon speciellt intresserad av matematik. Ett uttryck för detta framgår av de målningar som framställde fantasifulla atomer. Se exemplet från 1917 på sidan 32. Niels Bohrs atomteori presenteras 1913 och han fick Nobelpris i fysik år 1922.

Hilma af Klint köpte villa Furuheim på Munsö på Bona gårds ägor i närheten av Sjöängen. Där lät hon bygga sin separata ateljé, vilken invigdes 1917. Modern vårdades där 1918–1919. Därefter flyttade modern till Hilmas syster – där hon dog 1920. Efter Hil-

mas död 1944 inträffade en arvstvist på Bona, som medförde att Hilmas ateljé revs. Hilma ville begravas vid Munsö kyrka men enligt familjens önskan begravdes hon på Galärvarvet. Hennes farfar, viceamiral Gustav af Klint, släktens första ägare av Hanmora, etablerade släktens familjegrav på Adelsö kyrkogård. Hilma af Klint testamenterade sina verk till sin brorson, viceamiral Erik af Klint och de förvaltas nu av en stiftelse, stiftelsen Hilma af Klints Verk. ■

Lars Skedinger

HILMA AF KLINTS VÄG

I samband med nybyggnationen vid Slagarvägen kommer det att anläggas en ny väg, som blir infart till de sju hus som byggs söder om de nuvarande husen. Byggandet av de nya husen och vägen pågår.

Värna Adelsös styrelse har skickat in ett förslag till kommunen att den nya vägen ska få namnet Hilma af Klints Väg.

Värna Adelsös förslag bygger på att ingenting på vår ö finns som minner om

Hilma af Klint. Men med tanke på hennes starka koppling till Adelsö är det dags nu. Under många år gjorde hon täta besök på släktställena Tofta och Hanmora dit hon vandrade från en av dåvarande ångbåtsbryggorna på andra sidan Adelsö. När detta skrivs (början av april) har kommunen ännu inte tagit något beslut om vägens namn. Vi håller tummarna. ■

Stefan Wählin

ÅTERVINNING

– ditt och kommunens gemensamma ansvar

I Sverige är vi ganska bra på att återvinna våra sopor. Vi kör eller går till återvinningsstationen (ÅVS) och lägger batterier, tidningar och förpackningar i uppmärkta behållare, pantar våra flaskor.

Återvinningsstationen vid Hovgården är ganska prydlig. FOTO: BIRGITTA RYDBERG

Det har blivit standard med olika kärl under diskhon och rutin att ta med sig återvinnings-soporna när vi vet att vi ska passera en station.

Adelsös ÅVS ligger på Hovgårdsvägen 1. Den har funnits i cirka tio år, säger Annika Ahlberg, regionchef vid Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI), som svarade på Adelsönytts frågor.

Hur tycker ni att vi adelsöbor sköter återvinningen?

– Våra städare har inte anmält några dumpningar på Adelsö. Det var något skräpigare (något mer på marken utanför) 2021 jämfört med tidigare, men det var från en mycket låg nivå. Fyllnadsgraderna i pappersförpack-

ningsbehållaren har minskat då antal tömningar per vecka ökat.

Den obefintliga belysningen vid Adelsös ÅVS är ett problem under den mörka årstiden. Är det något som ni kan påverka?

– Det är FTI som beslutar om belysning; oftast enklast om man kan koppla in sig på kommunens nät. Frågan har inte varit aktuell så vitt jag minns; önskemål diskuteras på samråd med kommunen.

Ett annat problem är att det är hål i marken så det bildas pölar vid blött väder och farliga isfläckar då det är kallt. Kan ni åtgärda detta?

– Jag meddelar vår driftavdelning om problemet – är det på ÄVS-ytan ska FTI fixa detta.

Har ni märkt av någon minskning av återvinningsoporna sedan butiken flyttade i februari 2021?

– Ja, insamlingen av förpackningar och tidningar har minskat något.

Och apropå det: Adelsös ÄVS kanske skulle kunna flyttas närmare färjeläget, den också? Läget är inte så bra för boende på norra delen av ön.

– En flytt av återvinningsstationen förutsätter att marken är tillgänglig och att FTI får bygglov för platsen. Det har tidigare diskuterats (2010) men något bygglov gavs inte; blev ingen flytt då.

Senare träffar Adelsönytt Janardhan Nilsson, avfallsingenjör vid Ekerö kommun sedan 2018, och tar upp frågan om en eventuell flytt av Adelsös ÄVS. Han gav perspektiv på frågan:

– Joo, jaa, men det är en del faktorer att ta hänsyn till. Vem äger marken? Vill ägaren upplåta sin mark? Får man bygglov? Vad säger grannarna? Kan tömningsbilarna komma fram? Om allt det löser sig så kanske ...

Varför ska vi återvinna våra sopor?

– Man kan göra nya förpackningar av nästan allting. Papper blir nytt papper, glas blir nytt glas, nästan hur många gånger som helst. Men plast är tyvärr ett problem. Där är återvinningsgraden låg och det finns för många plastblandningar, obefintlig reglering. Men hellre att vi samlar in det, sorterar ut det som

.....

Country Butiken

DIN BUTIK PÅ LANDET

Country Butiken, tidigare Toftabutiken, är en fysisk butik på Adelsö. Här finner ni heminredning i olika stilar och smak. Återförsäljare för Cura täcken för god sömn. Vi har utökat vårt sortiment med foder från KRAFFT även till höns, kaniner och hästar så klart, vi har också strö, pellets med mera från RS Mustang. Vi hoppas ni finner det ni söker, om inte, så är ni välkomna med önskemål så hoppas vi kunna hjälpa till!

Stora Dalby Gård 1, Adelsö
info@countrybutiken.se, 070-440 40 43, 076-220 01 05

går att återvinna än att allt bränns eller hamnar i naturen. Lämna hellre för mycket än för lite. Och kasta rätt! Släng i behållaren för det som förpackningen består mest av. Roslagsvatten har en bra sorteringsguide på sin hemsida.

– Och på ftiab.se finns bra information om vad som händer med soporna.

– Just det, det är de som drifrar återvinningsstationerna. Det är deras behållare och de som städar och håller ordning. Ekerö kommun ser till att de har marken men vi har också konstant kommunikation med dem, vi släpper inte kollen för att det är FTI:s uppdrag.

»Adelsöborna blev besvikna när grovsopshämtningen försvann 2017.«

Kan det vara problem med vissa stationer specifikt?

Vi har inte jättemycket sånt men på de stora, till exempel Träkvista, där kan det hända lite vad som helst. Att det dumpas grovsopor till exempel. Vi måste jobba med att det är svårt att bli av med grovsopor. Du måste ha bil för att ta dig till Skå. Det finns ju ett förslag om fastighetsnära insamling men det blir fortfarande problem med att kasta en säng.

Förut fanns det grovsopshämtning. Adelsöborna blev besvikna när det försvann 2017 och tyckte att det inte gick i linje med att vi bör återvinna.

– Det var bara Ekerö i hela Sverige som hade det. Det var väldigt dyrt och det kom in allt

möjligt i en enda hög som var svår och farlig att jobba med och nästan omöjligt att sortera upp. Ofta fick allt gå till förbränning. Inte i linje med att vi ska se avfall som en resurs.

Hur ska jag göra om kärlen är fulla?

– Det är ditt personliga ansvar. Antingen kan du ta med soporna hem igen och vänta tills kärlen är tömda eller uppsöka en annan station. Inte särskilt lockande men vill du göra rätt så är det de alternativen som finns.

Hur kan man komma åt dåliga beteenden på återvinningsstationen?

– Återigen, det personliga ansvaret, att lyfta fram det. Men det finns sätt att komma åt beteenden, till exempel att bara tillåta genomskinliga sopsäckar, det finns kommuner som har gjort det.

Annika Ahlberg på FTI skrev att tidningarna minskar i återvinningskärnen.

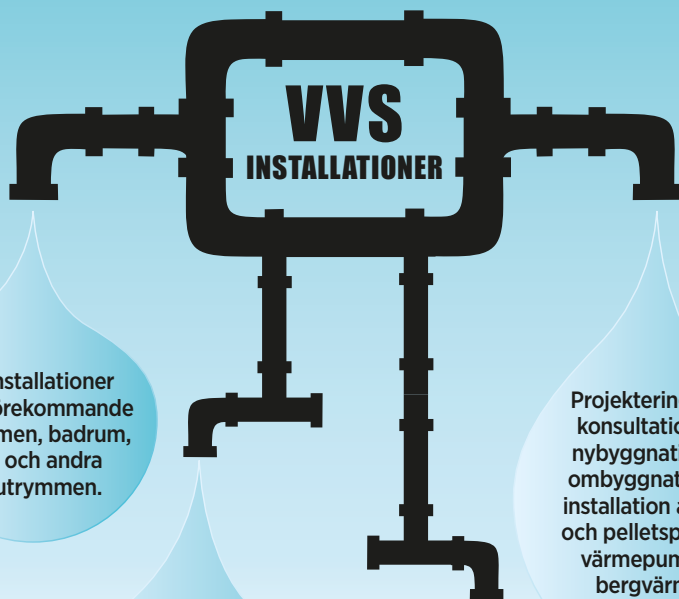
– Ja, det stämmer och behållarna kan bli mindre framöver eller färre per station. Vid årsskiftet blev det kommunens ansvar att tömma tidningsbehållarna. Producentansvaret för tidningspapper är borttaget, oklart varför. Det kan komma att innebära problem med kvaliteten på pappret.

En framtidsspaning: Vad kommer att hända med vår sophantering?

– Vi har ju det här förslaget om fastighetsnära insamling. Men det behövs ett ökat producentansvar för förpackningar. Förbud förpackningar av blandade material, som inte går att återvinna! På Brista, (eftersorteringsanläggning i Märsta) dit vi skickar våra sopor, får man ut en kubikbal plast var femte minut, plast som kommer från stockholmarnas hushållssopor. Det skulle alla behöva se! Och så ska vi inte fortsätta. ■

Gunilla Dykhoff Sternelius

ALSNÖ RÖR AB

Rörinstallationer
i alla förekommande
utrymmen, badrum,
kök och andra
våtutrymmen.

Konverteringar
till vattenburet
värmesystem,
renovering och byte
av avloppssystem,
reparationer och
service av installationer
av vatten- och djup-
vattenpumpar.

Projektering och
konsultation av
nybyggnationer,
ombyggnationer,
installation av ved
och pellets pannor,
värmepumpar,
bergvärme,
luft och vatten.

Installation av
pumpstationer,
køldbärarsystem för
kylsystem, installation av
enskilda avloppssystem,
grävning med minigrävare
tex vatten, avlopp och
el över tomt.

Auktoriserat
VVS-företag

**Mälbyvägen 18, 178 92 ADELSÖ, alsno@telia.com
Anders Johansson, 070-565 15 10, 070-595 90 56**

Martin i aktion på rampen. FOTO: OVE WESTERBERG

HALLÅ DÄR MARTIN ANDERSON,

vad har du för planer med rampen bakom er affär, Adelsö butik, lite gömd inne bland träden?

Rampen är till för alla som vill ha kul på bräda, det spelar ingen roll hur gammal du är, om du är proffs eller total rookie.

– Jag kommer att leda en kurs för ungdomar, både för nybörjare och för dem som vill lära sig mer. Vi kommer köra ett tillfälle i veckan, så fort vädret är skatebart. Förhoppningsvis (om tid finnes) kör vi några **"skatekvällar"** med korvgrillning och bra musik. Jag räknar med stenhårt ladd från både nya och gamla skateare vid dessa tillfällen. Vi kommer ha en del brädor till låns, men har man egen bräda är det ju alltid skönt att åka på en man är van vid.

Vad är viktigast, förutom en bräda?

– Förutom hjälm, är det bra att använda knäskydd.

Om man vill köpa en egen bräda, vad ska man tänka på då?

– Vill man köpa sig en bräda, rekommenderar jag, att man tar hjälp av en riktig skatebutik, de vet vad du behöver.

Kan vem som helst använda rampen?

– Rampen kommer vara tillgänglig för alla, så länge vi hjälps åt att hålla rampen och området runt den i gott skick. Om någon vill hjälpa till går det utmärkt att höra av sig till mig.

Vilka ord är de vanligaste inom det lingo som rör skateboarding? T. ex. olika trix?

– Den första som sätter en frontside smith-grind i rampen, bjuder jag på glass och korv under första "skatekvällen". Är du 60+ och utför denna bedrift, kommer du också få dja under nämnda kväll. ■

Lotta Person, 60+

KATARINA WOLF

Konstnär och präst på Adelsö.

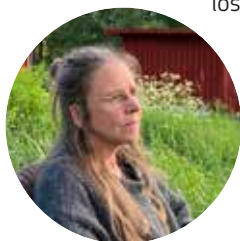
2021 började Katarina arbeta som präst i Ekerö Pastorat och församlingspräst i Adelsö-Munsö församling.

Hon är även sjuksköterska med erfarenhet av bl.a. brännskadevård, psykiatri och hem-

löshet. Hon har skrivit

kåserier och krönikor bland annat i GT och Ordfront magasin.

Att få till möten mellan människor, tavlor, texter, livs-åskådningar, bilder och ord är en favorit-hobby.

Katarina Wolf.

FOTO: ANITA BJÖRK

KATARINA OM SITT ARBETE SOM PRÄST:

Om vi vill vara en kyrka mitt i byn, behöver vi vara just i samhället, mitt i samhällsutvecklingen och bidra med det vi har för att skapa ett bra samhälle och en bättre värld.

Att vara kristen är inget hokus pokus utan det handlar om att försöka vara en bra människa i vardagen.

Jag ser väldigt mycket fram mot att ställa ut på Adelsö Smedja i sommar den 2-3 juli, säger Katarina Wolf.

FOTO: KARINA WOLF

KATARINA OM SIN KONST:

När jag skapar är det barnet inuti som får komma till tals. Att måla är att berätta utan ord, på det ordlösa barnets nivå. Allt går inte att formulera med ord men det mesta går att uttrycka i bilder. När en tavla jag gjort talar till (ja, tilltalar!) en människa så känner jag mig djupt lycklig och full av mening. ■

Anita Björk

ADELSÖ MASKINUTHYRNING

Vi har ett större utbud av maskiner än på bilden. Vi utför även mindre markentreprenader på Adelsö.

Fredrik Wilson

Solvändan 40, 178 92 Adelsö
fredrik.wilson55@gmail.com,
070-699 58 79, 070-699 58 57

FJÄRILAR PÅ ADELSÖ

Vi är många som gläds åt vårens ankomst med flygande citronfjärilar, näselfjärilar och påfågelögon. En och annan sorgmantel kan också svepa förbi.

Att ön har ett femtiotal olika dagfjärilsarter är nog inte så känt. Bland annat beror det på att här finns många bra fjärilsbiotoper.

De artrikaste områdena är ängsmarker, blommande vägar och blomrika trädgårdar, där man har sparat en del tistlar och nässlor.

I hela landet finns cirka 115 arter dagfjärilar, så knappt hälften kan man med lite tur och kunskap se här. Några är dock ovanliga och ses oregelbundet.

En del dagfjärilar minskar tyvärr i antal på grund av att dessa blommande marker försvinner. Ett exempel är vitfläckig guldvinge, som vi inte har sett på ön sedan 1983.

Nu är inte allt negativt, en del arter expanderar och har hittat ut till oss på Adelsö. Dit hör svingelgräsfjäril, som sågs första gången för drygt tio år sedan och därefter setts årligen.

Svingelgräsfjäril. FOTO: HASSE ANDERSSON

En annan spännande och mycket vacker art är sälgskimmerfjärilen, som invandrade till landet för knappt 40 år sedan, och nu sprider sig norrut. På ön har vi sett den vid ett par tillfällen sedan 2018. Troligtvis har några fler observationer gjorts. Intressant med sälgskimmerfjärilen är att den inte söker efter nektar, utan lockas ned från trädkronor av illaluktande föremål, som kadaver, rutten frukt, urin med mera.

Sälgskimmerfjärilens utveckling på ön vore intressant att följa, så maila gärna (helst också foto) om ni ser den.

Sälgskimmerfjäril. FOTO: HASSE ANDERSSON

Tistelfjäril. FOTO: HASSE ANDERSSON

En del arter kan vara svåra att skilja åt, till exempel blåvingar. Vi har sett sju arter av dessa på ön. Till stor hjälp är att få foto på dessa, helst undersidan när de sitter och vilar.

Under högsommaren ses stora mängder vita fjärilar i vägar och ute på åkrarna. Det är framför allt raps- och rovfjärilar. Enstaka kålfjärilar brukar också finnas med.

Ett par arter som ses nästan årligen är tistelfjäril och amiral. De kan inte övervintra hos oss, då vintern är en begränsande faktor. Tistelfjärilen och amiralen vandrar in söderifrån under våren och sommaren och kan vissa år vara vanliga. Det har visat sig att de klarar av att vända söderut när hösten nalkas. Om ni ser dagfjärilar på ön som ni inte känner till är ett tips att införskaffa boken "Nordens fjärilar" av Bo Söderström.

Det går också bra att skicka ett mail med foto till hasse.tullinge@gmail.com. ■

Hasse Andersson

Hembygdsgården i ny kostym

Vilka planer finns för Hembygdsgården under 2022? För turister/ besökare till ön, respektive för fastboende. Adelsönytt frågar Ann Söderström, vd för Ekerö Bostäder:

"Vi på Ekerö Bostäder är så glada att vi fick möjligheten att förvärva Adelsö hembygds- gård. En ganska sliten fastighet vid övertagandet men med potential att bli en vacker byggnad på en mycket speciell och intressant plats, vid världsarvet. Vi kände att det fanns en förväntan från Adelsöborna om att vi skulle göra just detta, det vill vi försöka uppfylla.

Planerna för oss på Ekerö Bostäder är att färdigställa och hyra ut de två lokalerna till föreningar och privatpersoner. Den större salen är redan färdigställd och hyrs redan nu ut.

I den mindre lokalen kommer kommunen att ha sitt infocenter för Världsarvet. Föreningar och privatpersoner kan hyra den kvällstid.

Vårt mål är att dessa fina nyrenoverade lokaler kommer att användas frekvent för föreningsverksamhet, kulturevenemang, fester, julmarknad och andra event.

Den här satsningen innebär att turister och besökare kommer att kunna starta sin "världs- arvsresa" från Hembygdsgården på bästa sätt."

GIORDA RENOVERINGAR - ETT AXPLOCK

Invändig målning, helt nytt kök, nya ljudabsor- benter, ny belysning och el, nya fönster i stora salen. Dusch och bastu har byggts om till ett mindre mötesrum. Pentry och tillgänglighets- anpassad wc har installerats. Hela huset har rödmålats på utsidan.

Förskolan kommer bland annat få ny venti- lation, ny wc på övervåningen och nytt skötrum. Alla ytskikt renoveras, fönster byts ut och kök moderniseras. Allt detta arbete beräknas vara klart under året.

Insidan har grundligt rustats upp. FOTO: EKERÖ BOSTÄDER

"Faravid Svalfors af Ugglas, du är anställd projektledare via Ekerö kommun - vad kan du berätta i skrivande stund (mars)?

Inom kort avslutas en stor perspektivin- samling under vilken boende och verkamma på Adelsö har bjudits in att delge projektet sina tankar, förslag och önskemål kring hur vi tillsammans kan utveckla Hovgården.

Då, nu. Hembygdsgården har fått en ny extriör. FOTO: EKERÖ BOSTÄDER

Om världsarvet ska kunna bli ett mer attraktivt, hållbart och tillgängligt besöksmål behövs en samverkan mellan civila och privata aktörer, myndigheter och organisationer. Förhoppningen är helt enkelt att vi ska få till ett stort och spännande samarbete mellan alla intressenter. Exempelvis Café Hovgården är som ett nav i världsarvets erbjudande och de

har många intressanta idéer på hur Hovgården kan utvecklas". ■

Om man har någon idé som man vill bolla med dig – hur kan man nå dig?

På faravid.svalfors.af.ugglas@ekero.se

Lotta Person

AIF

I FULL GÅNG!

AIF är i full gång efter pandemin. Efter två års uppehåll blir det midsommarfest på den fina gamla festplatsen vid Hovgården. Allt blir som det ska vara. Levande musik, dans kring midsommarstången, skjutbana, chokladhjul,

fika, lotterier och mycket annat. Grindarna öppnar klockan 12 på Midsommarafton. Det är en fest som alla på Adelsö, barn och vuxna, har saknat allra mest under pandemin.

På midsommardagens eftermiddag blir det fotbollsderby mot Munsö på AdelsövalLEN.

Kom gärna till festplatsen på torsdagen före Midsommar klockan 18. Då behövs det hjälp med att klä midsommarstången och med många andra förberedelser inför festen.

Magnus Ladulåsloppet kommer tillbaka i sommar.

FOTO: LASSE CARLSSON

Även Magnus Ladulåsloppet har haft en paus i två år. Men andra lördagen efter Midsommar (9 juli) går starten återigen från AdelsövalLEN. Banan går sedan via Stenby till Portugal, Lundkulla, Hallsta, Hallstaskogen och Gredby tillbaka till målet vid AdelsövalLEN. Cirka en mil. ■

Björn Rydberg

Så här avslappat var det på bilbingon förra sommaren. FOTO: STEFAN KNORN

HEJ INGRID WESLIEN

BLIR DET BILBINGO I SOMMAR IGEN?

– **Ja, absolut. Klubbens** eminente utropare Tommy Hindstam håller redan på att sjunga upp sig. Vi startar torsdagen den 2 juni klockan 19. Sedan är det tänkt att vi kör ungefär varannan torsdag under sommaren.

Vilken bilmodell vann flest gånger förra året?

– Bilen som rullar, det vill säga Volvo (vad vi tror – alltså att den vann flest gånger).

Får man vara med om man cyklar?

Jajjemen. Man kan sitta bredvid och använda plingan.

Hur räknar ni ut vinstsumman?

– Tommy har satt ihop ett specialprogram där datorn räknar ut och fördelar prispengarna, baserat på hur många bingobrickor som är sålda.

Vad blir över till klubben? 10 %.

Varför är det cash till bingon och swish till det smarriga fiket?

– Därför att enligt spellagen måste det vara kontanter vid köp av bingolotter då det är samma kontanter som går tillbaka som prispengar. Fiket med allt hembakat kan vi bestämma över själva, så där gäller både kontanter och Swish.

Hur gör man om man känner att man gärna hjälper till?

– Man hör av sig till Ingrid Weslien på bokning@adelsoif.se

Annat du/ni vill tillägga?

– Vi hoppas ju att det kommer jättemånga som vill spela bilbingo i sommar, och fler som vill hjälpa till att sälja brickor eller hjälpa till på annat sätt. OCH vi kommer att servera VARMKORV, nytt för i år! ■

Lotta Persson

som kan intyga att det är störtkul att hjälpa till på bilbingon!

UKRAINA

Även på Adelsö märks solidariteten med Ukraina. Vid Adelsövallen kom Ukrainas blågula flagga snabbt upp på en av flaggstängerna. FOTO: STEFAN WÄHLIN

FULL RULLE I HEMBYGDSLAGET

Hembygdslaget har dragit igång sin verksamhet på fulla cylindrar efter stiltjen under pandemin. Under våren har man haft flera möten i Hembygdsgården: Om gamla tapeter, släktforskning och tomatodling med mera. 9 juni, torsdagskvällen före trefaldighetsafton dricker man för lycka och välgång i

Agneta Collberg, ordförande i Hembygdslaget.

FOTO: STEFAN KNORN

Hembygdsgården återuppstår. FOTO: LARS CARLSSON

Finnhagskällan. Just den kvällen har vattnet som mest magiska krafter. Samling klockan 19 vid källan som ligger i Hallstaskogen nära Karlslund. Skyltning kommer att finnas på Ringvägen från Karlslund.

Söndagen den 14 augusti återuppstår Hembygdsgården vid Uppgården. Efter en pandemipaus på två år.

Här i Finnhagskällan finns magiskt vatten.

FOTO: HEMBYGDSLAGET

– Vi hoppas på lokala hantverkare och försäljning av ödlade grönsaker. Bagarstugan är igång som vanligt och musik ska det också bli. Precis som en riktig hembygdsgård ska vara, säger Agneta Collberg som är ordförande i Hembygdslaget. ■

Björn Rydberg

EFTERLYSNING

Jag har fotat av en tavla av Valter Renneri på Gredby och Lundkulla kvarnar. Jag tror att jag fotograferade den hos Elsa Westlund. Jag skulle gärna vilja fota av den i färg. Känner någon till var tavlan finns? Hör av dig till mig.

Agneta Collberg

Tavla av Valter Renneri: Gredby och Lundkulla kvarnar.

FOTO: AGNETA COLLBERG

NAMN SOM INTE FINNS PÅ KARTAN...

OXHALSEN

När du passerat kyrkan och far söderut på Adelsö Ringväg och har passerat väderstationen så kommer du till Oxhalsen på höger sida. Varför heter det så?

Enligt en gammal sägen skulle en bonde (kanske från Hallsta) en kall vinterdag köra med säd till kvarnen på Gredby skär. Han hade "paroxar" (två alltså) och överraskades av ett fruktansvärt yrväder. Snön packade sig hårt upp framför dem och oxarna orkade inte vidare. Mannen pulsade hemåt i drivorna, men oxarna blev kvar och då yrvädet var över

Helga Ekholm vid Oxhalsen 1945.

återfanns de nersnöade till halsarna, därav namnet Oxhalsen. Upptecknat av Elsa Westlund efter hörsägen från smeden Vallman senare genom Lisa Malmkvist.

Det finns även en annan förklaring till namnet. Då Adelsö bestod av två öar med ett sund emellan så var det farvatten just vid Oxhalsen. Du kan fortfarande ana att det har varit sjöbotten då det är en bördig jord i ett stråk tvärs över ön. Då fartyg skulle ta sig över denna passage sa man att de kunde gå för styrbords halsar, eller babords halsar. Var det dock en väldigt trång passage kunde de behöva hjälp av oxar för att dra sig fram – alltså gick de för oxhalsar.

Stora diket har svämmat över vid Oxhalsen 1953.

I Oxhalsen ska ett saltskepp ha sjunkit i sundet. På platsen där det sjönk ska inget ha kunnat växa på grund av saltet.

Det har genom åren funnits många funktioner här. Det har använts som kohage och som motorcrossbana under några år. Nu finns väderstationen för Adelsö där. Familjen Björk använder området för upplägg och omlastning.

Du får tro vad du vill om historierna men platsen heter i alla fall Oxhalsen.

Oxhalsen är ett första projekt i forskningen om namn som inte finns på kartan. Det kommer förhoppningsvis fler. ■

Agneta Collberg

ADELSÖ HEMBYGDSLAG

!!!

Ett annat forskningsprojekt gäller potatisodlingen på Adelsö som länge var en jättestor näring på ön. Tusentals ton kördes in till stan varje sommar och höst med Björks lastbilar. Nu har potatisodlingen på ön i stort sett försvunnit. Hembygdslaget efterlyser bilder och annat material från potatislandens. ■

Elden som brinner på Alsnu gård på fredagskvällarna.
FOTO: RICHARD MAIER

Malin. FOTO: ALEX GHETU

FREDAGSGRILLNING FÖR ALLA

Det är ovanliga tider. Först corona i två år med död, sjukdom, rädsla och restriktioner. När det äntligen blåstes faran över kastades vi in i nya rädsor, ny oro och ny död i samband med kriget i Ukraina. Glädjen över att slippa restriktionerna bleknade bort och försvann.

Det tog mig ett par veckor av handlingsförlamning innan jag började minnas lärdomarna av coronan: Vi behöver varandra! Oavsett hur framtiden ser ut så kommer vi alltid att må bättre av sociala kontakter med samtal och riktiga möten. Adelsöborna har vetat det bättre än många: Bor man på en ö långt bort behöver man skaffa sig sociala sammanhang och har därför startat otaliga föreningar och ordnat oräkeliga evenemang.

HUR KAN DÅ ALSNU VIKINGAR BIDRA I DESSA OVANLIGA TIDER?

Jo, genom att erbjuda ett socialt sammanhang till ALLA:

Välkomna till Alsnu gård på fredagskvällarna för att grilla medhavd mat och umgås.

Tag med dig det du vill äta och kom! Vi ser till så att det finns en eld som brinner från kl.18. (Se mer info på www.alsnu.se) Det är kostnadsfritt och kravlöst.

Alla är välkomna!

Hoppas vi ses på Alsnu gård (nedanför festplatsen) på fredag! ■

Malin Rickardsdotter Ahlin
ORDFÖRANDE ALSNU VIKINGAR
076-133 24 33

VETERANBILSRALLYT ADELSÖ RUNT ÅTER- UPPSTÅR

Veteranbilsrallyt Adelsö runt kommer tillbaka lördagen efter Midsommar, 2 juli. Anmälan vid Adelsövallen klockan 11, då parkeringen öppnar. Starten går klockan 15.

– Det är mycket jobb med detta arrangemang. Men vi är glada för att Sotar-Ubbe Hasselström kommer upp från Västergötland och hjälper till, säger Rigmor Wallin som är ordförande i Adelsö Evenemang och som håller i trådarna. ■

Björn Rydberg

Adelsö Evenemang

Veteranbilar vid Tofta sommaren 2018.

FOTO: LASSE CARLSSON

Mälaröarnas nyheter

– OM MÄLARÖARNA SEDAN 1949 –

Visste du att...

Enligt en undersökning från RAM (Research and Analysis of Media) läser 16 800 av kommunens 21 000 invånare i åldern 16 till 80 år tidningen plus att 84 % tycker om eller tycker reklamen är okej i tidningen. Motsvarande siffra för Facebook och Instagram är bara 39 % respektive 42 %

Gjord för Mälaröbor, av Mälaröbor på Mälaröarna

TEGELMYSTIK

Här och där runt Adelsö ligger det små högar av söndervittrade och ibland hela lite annorlunda tegel. Men de är inte säkert att teglet kommer från det gamla tegelbruket som förr fanns på ön.

Trekupigt tegel sannolikt tillverkat på Adelsö.

FOTO: BRITT-LOUISE MORELL

Träform för tegel och boulettepannor. FOTO: BRITT-LOUISE MORELL

På 1700-talet anlades många tegelbruk vid de stora godsens runt Mälaren, bland annat i Stenby. 1752 finns ett tegelbruk i mantalslängden. Allt tegel handslogs och den dominerande takpannan var enkupig. Men ”vanligt folk” hade inte råd med tegel.

I tegelbruken tillverkades huvudsakligen murtegel men även och i mindre omfattning taktegel samt rörtegel. Den typen av tegel var skör och ställer högre krav på lerans kvalitet. Under 1800-talet hade murteglet sin storhetstid. Teglet var eldfast och billigt. Det stora uppsvinget kom med den nya Byggnadslagen 1874 som då förbjöd ny stadsbebyggelse i trä.

Det finns en lite speciell takpanna som har hittats lite varstans på ön. En platt mönstrad tegelpanna, som kallades Franska eller bou-

letter (se bilden). Boulette rekommenderades bara att läggas på ett tak som var brantare än 22 grader. Johan Eriksson i Alviken har ett vackert dasstak med boulettepannor.

Det är osäkert om Boulettepannan tillverkades på ön. En del av de tillvaratagna pannorna är märkta med ett S som i Stenby. Men S:et kan även komma från andra tegelbruk som också märkte med S. Det är alltså inte bevisat att bouletten tillverkades på ön. Det fanns många andra tegelbruk runt Mälaren. Lera med rätt färg fanns på ön. Men märkningen ger alltså inget säkert svar.

TREKUPIGT TAKTEGEL

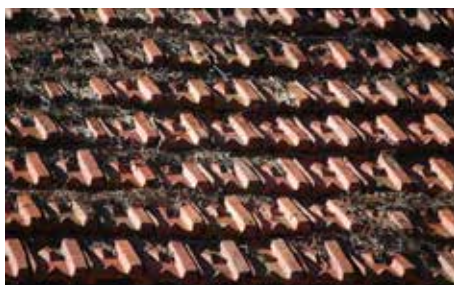
I slutet av 1800-talet blev det också populärt med det trekupiga takteglet på ”exklusiva” byggnader, men det fick inget folkligt genomslag.

Det är enkelt att se om en tegelpanna är strängad eller om den är handslagen. På en handslagen panna syns ofta fingeravtryck från tegelslagaren. Lika ofta ses en extra lerk lump som formats där klacken tryckts av. Ett annat säkert sätt är att vända på pannan och se om det finns rester kvar på ytan, till exempel om den är skrovlig efter sanden från utkavlingen.

Vi vet att det tillverkades handslaget, trekupigt taktegel på Adelsö tegelbruk. I Hembygdslagets museum på Uppgården finns en träform för taktegel.

EFTERLYSNING

Känner du till något om bouletteteglet och det trekupiga takteglet? Från Adelsö eller andra tegelbruk? Hör av dig till mig, Britt-Louise Morell, Sättra Gård morell46@hotmail.com.

Johan Erikssons fina dasstak i Alviken med Boulettepannor. FOTO: BRITT-LOUISE MORELL

Vill du se hur det gick till att handslå tegel så finns en väldigt fin video som filmades 1926 på Julita gård. <https://www.youtube.com/watch?v=bm3MA57W4fM>. ■

Britt-Louise Morell

Vill du sjunga i kör?

NU SÖKER BIRKAKÖREN PÅ ADELSÖ FLER SÅNGARE!

Birkakören är en fristående kör som gör konserter bland annat till Valborg, sommar och jul men även temakonsserter tillägnade olika artister som till exempel Ted Gärdestad och Monica Zetterlund. Kören leds av Johan Wallnäs och övar i Adelsö hembygdsgård på lördagar kl. 10.45 – 12.45.

Välkommen att höra av dig till oss på birkakoren@gmail.com

Den 26 mars var det vinylkväll på Pannrummet och den nya uppvärmda verandan invigdes.

FOTO: TORBJÖRN SVENSSON

HALLÅ, PANNRUMMET!

Nu har Pannrummet kört igång igen.

Torbjörn Svensson myser:

– Ja, efter två års torka var det väldigt kul att köra igång igen med vinylafton den 26 mars och invigning av den uppvärmda verandan som jag byggde i höstas. Där finns nu en dieselkanon. Det blir varmt och gott, men i sommar kommer den ju inte att behövas, säger Torbjörn.

– Hittills så har vi ju haft det här med "Pannrummets vänner" och slutet sällskap men framöver behöver vi inte det. För nu har jag tillstånd att servera allmänheten.

Det blir Ölfestival den 18 juni. På Facebook-gruppen "Pannrummet på Adelsö" som Marja och Martin i Adelsö Butik har fixat kan man se vad som händer framöver.

Leif Strandberg i baren serverar Nobbe Puaschitz.

FOTO: ANN SÖDERSTRÖM

Zilla Stålfågel var discjockey.

FOTO: TORBJÖRN SVENSSON

Pannrummet har ett nära samarbete med Adelsö Butik.

– De står för maten vid vissa pubkvällar och tar cateringuppdrag åt privatpersoner som hyr Pannrummet för privata fester, säger Torbjörn.

Marja Conradsson berättar om Adelsö Butiks samarbete med Pannrummet.

– Vid pubkvällarna är butikens ambition att servera enkel "pubmat" så det inte ska kosta en förmögenhet, enkelt och gott.

– För ett par år sedan hade vi en tre-rätters middagsservering som var jättemysig och vi kanske gör något liknande i sommar. Inget är bestämt om julbord, men det var väldigt uppskattat så troligt är att vi kör i år igen. Sen är ju Martin och jag även med i arbetsgruppen för Ölfestivalen, berättar Marja.

– Det är uppskattat för alla oss adelsöbor att Torbjörn satsar. Den blir skillnad med ett allmänt alkoholtillstånd. Man har således möjlighet att annonsera offentligt på Facebook och i tidningar. ■

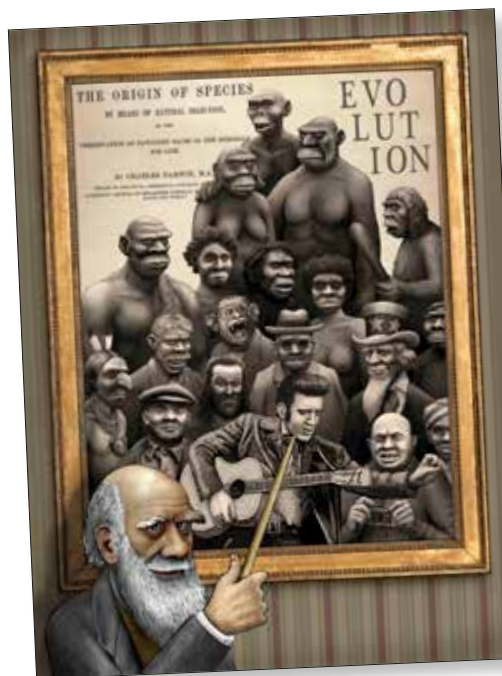
Gunilla Dykoff Sternelius

**Närproducerat
för alla smaker!**

Adelsö Ägg

www.adelsoagg.se

Färingsöbon Jan Lööf, serietecknare, författare och jazzmusiker, gästar Adelsö Smedja den 30 – 31 juli med sina underfundiga teckningar.

ADELSÖ SMEDJA

laddar för sin sjätte kultursommar

Efter två år med viss coronabroms hoppas vi nu på pandeminedtrappning och att den ryska galenskapen inte ger ringar till våra trakter.

Planeringen för vilka konstnärer som ska förgylla galleriets lokaler är i skrivande stund nästan fullbordad. Så de åtta i smedjangänget spånar nu vidare på hur de ska göra besöket på Adelsö Smedja ännu mer attraktivt.

Nedan ser du vilka utställare som hittills är bokade sommaren 2022:

18-19 juni Elisabeth och Bernt Gilting
Lena Sparring/Marie Sundin

25-26 juni Nils Ekwall samt Robin Fondin

2-3 juli Katarina Wolf

9-10 juli Malte Myrén

16-17 juli Jill Stark

23-24 juli Malin Wijk

30-31 juli Cathrine Bruske

Jan och Inka (Plengier) Lööf

6-7 augusti stor MARKNAD

ADELSÖ VÄL VÄRT ATT VÄRNA!

INSÄNT VÄRNA ALLEMANSRÄTTEN!

Avspärrat. FOTO: LASSE CARLSSON

Föreningen Värna Adelsö bildades för snart 20 år sen för att som namnet antyder ta till vara öbornas intressen som bra buss- trafik, fungerande färja, livsmedelsaffär och en bra skola m.m. En av de program- punkter som också togs upp när föreningen bildades var att värna rätten att fritt få röra sig i skog och mark på vår vackra ö. Helt enkelt handlar det om Allemansrätten som numera är inskriven i grundlagen. Den innebär att bara för att man är markägare får man inte hindra folk att röra sig fritt i naturen.

I de flesta fall respekterar våra mark- ägare Allemansrätten på vår ö. Men inte all- tid och överallt. Bilden är ett exempel från Marielundsområdet. Här har en markägare, som bilden visar, satt upp en förbudsskylt för fotgängare på en stig 50–100 meter från ett nyuppfört hus. En traktor och en grus- hög m.m. har arrangerats för att avskräcka fotgängare från att ta sig fram. Och inte nog med det. Av tomtröret att döma före- faller det som att stigen dessutom ligger utanför husägarnas tomt.

Vi måste värna rätten att få ströva fritt på Adelsö. Alla försök att undergräva Alle- mansrätten måste beivras. ■

Lasse Carlsson

ROPARHÄLLSUDDEN?

Nära Väsby hage på Munsö mitt emot Kunsta på Adelsö finns en klippa som heter Roparhällsudden.

Sjökortet: Roparhällsudden i Svinsundet på Munsö mitt emot Kunsta. FOTO: BIRGITTA RYDBERG

Den är markerad på såväl kartor som sjökort. Här är Svinsundet som smalast. Namnet antyder att här har funnits en orga- niserad överfart till Adelsö. Jag har frågat flera kunniga personer. Men ingen vet något om denna föregångare till Adelsöfärjan. Troligen har det fungerat så att man har kunnat gå ut på klippan och ropa över sun- det till en roddare som kommit och häm- tat. Sannolikt är det väldigt länge sedan. Kanske flera hundra år sedan. Långt innan färjan över sundet kom till 1930. Och långt innan det 1861 beslöts om en roddservice mellan Sjöängen och det gamla tegelbruket på 1800-talet.

Är de någon som vet något om Ropar- hällsudden och dess historia? Då är du väl- kommen att höra av dig till redaktionen. ■

Björn Rydberg

GETR

All reklam, design och print!

Högsta kvalité till bästa pris!

Beställ eller kontakta oss på

info@getr.se

076-242 44 43

www.getr.se

Under vinjetten Barn och ung på Adelsö publicerar Adelsönytt regelbundet intervjuer med unga adelsöbor. De får komma till tals, så oredigerat som möjligt. Hur är det att växa upp på Adelsö? Vad är bra, vad är dåligt? Vad vill du säga till dem som bestämmer?

Det bor ungefär 7 700 personer under 18 år i Ekerö kommun. Cirka 130 av dem bor på Adelsö. I det här numret får vi möta en av dem: Johannes Björk, 17 år, Sättra Gård.

Johannes bor på Sättra Gård på norra Adelsö med sin mamma Racheal-Ann, sin pappa Anders och sin lillebror Zachary. Familjen har bott här i snart fyra år.

– Så det är ganska länge som vi har bott här, kan man säga. Förut bodde vi i Svartsjö, det var också ganska långt bort, också på Ekerö.

Hur är det att bo på Adelsö?

– Jag gillar att bo på Adelsö. Det är inte så mycket ljud, om man jämför med i stan. Bilar och sånt. Här är det ganska tyst och lugnt. För

jag gillar att springa och cykla i skogen, så jag tycker att det är en ganska skön miljö.

Vilken skola går du i?

– Jag går på Viktor Rydbergs gymnasium vid Odenplan. Förut gick jag Futuraskolan på Gärdet och innan dess i Träkvista skola.

Oj, Gärdet, det var långt!

– Ja, men min mamma är rektor på Futuraskolan så när jag gick där åkte jag med henne. Det skulle inte ha gått att åka buss och så.

Johannes Björk. FOTO: GUNILLA DYKHOFF STERNELIUS

Träkvista var bättre för att det var närmare men den skolan var inte så bra, för mig. Nu åker jag med mamma till Brommaplan och tar tunnelbanan därifrån till Odenplan.

Trivs du på Viktor Rydbergs? Vilket program går du?

– Ja, jag trivs, det är en bra skola. Jag går Natur Natur.

Vad har du för yrkesplaner?

– Jag har flera olika men kanske läkare, eller ingenjör. Fast det blir nog läkare.

När du gick i Träkvista, hade du skolskjuts då?

– Ja, jag hade skolskjuts men i nian skulle jag inte få det längre, och då skulle jag komma en timme för tidigt till skolan med bussen. Så det var en av anledningarna till att jag bytte.

Vad tycker du om bussarna och kollektivtrafiken till och från Adelsö?

– Bussarna går inte så ofta, kanske en gång i timmen. Och ibland hela vägen runt (Adelsö ringväg, red:s anm.). Med 311:an kommer jag bara till färjan och måste gå hela vägen hem. Det tar en timme. Så jag önskar att bussarna kunde gå lite oftare, för jag har ibland vänner som kommer hit, och det är lite jobbigt för dem för de vet inte hur bussarna går.

Brukar du ha besök av kompisar?

– Ja, de gillar att vara här för det finns mycket att göra. Vi brukar bada här nere i sjön och köra fotboll.

Jag har sett dig och dina vänner hoppa från bordet på bryggan. Det ser roligt ut!

– Ja, vi brukar köra lekar, att den som missar bollen måste hoppa i och så. Och andra lekar, det är väldigt kul.

Kan det vara så att dina kompisar låter bli att komma för att det är så långt?

– Nej, de kanske säger Jaa, det är ju ganska långt att åka och så. Men de vill komma, så då gör de det.

Har du råkat ut för att bussen inte kommer eller är försenad?

– Ja, jag är van med att bussar är försenade, särskilt när jag gick på Träkvista och skulle hem, då var tio minuters försening normalt. Ibland kom den i tid, ibland tio minuter för sent, ibland en halvtimme. Men jag vande mig och till slut kom det ju en buss.

Och har det hänt dig att buss 312 är sen och vänder vid färjan i stället för att åka över till Adelsö?

– Ja, och då måste jag ringa mina föräldrar så någon får komma och hämta mig, pappa kan oftast. Jag längtar till när jag får körkort, och bil.

Övningskör du?

– Ja, och jag tänker köpa bil sen. En sportig. Då behöver jag inte be om skjuts hela tiden och då kan jag hämta mamma och pappa när de har varit på fest. Och hjälpa till med att hämta Zachary från skolan.

Om du vill hänga med vänner i stan, hur gör du då?

– Det är svårt att hänga ute sent, för jag måste passa bussen och färjan. Just därför skulle det vara skönt att bo närmare stan. Men det blir bättre när jag får körkort.

Vad tycker du är bra med Adelsö?

– Att det är lugnt och tyst, det är väldigt trevlig miljö här. Om man vill träna, då har man allt här. Man kan gå på hajk också i skogen, och det finns mycket att se.

Tränar du mycket?

– Jag slutade med tennis, fotboll och innebandy för jag ville koncentrera mig på skolan. Men jag tränar här hemma.

Johannes visar sina redskap, en träningscykel och en crosstrainer.

– Jag har vikter också, i mitt rum.

Du lär vara bra på tennis, har jag hört.

– Ja, men tennisbanan här på Sättra behöver rustas upp. Vi tänkte spela en dag men banan är sliten och det är inget nät där. Jag tror att det är många som skulle vilja spela om de fixade banan. För det är kul med tennis.

Är det något som är dåligt med Adelsö?

– Att det är långt bort från allting. Om jag ska träffa kompisar, då kan det bli lite svårt och jag kanske måste få skjuts. Det här med bus-sarna, att de inte går så ofta.

Man skulle ju kunna ha en cykel vid färjan, har jag tänkt.

– Ja, min pappa brukar cykla runt hela Adelsö, som motion. Jag testade att cykla med honom en gång, det var extremt jobbigt. Jag var helt slut. Men jag rekommenderar det. Man ser väldigt mycket och det är väldigt ... avkopplande.

Vad tycker du om att man måste ta en färja för att komma till och från Adelsö?

– Det är lite skumt, det skulle lika gärna kunna vara en bro över. För om du missar färjan så måste du vänta 30 eller 20 minuter. Men om det var en bro ... Det kanske skulle vara svårt att bygga men då skulle det inte ens ta fem minuter över. Två minuter, en minut. Och då skulle det vara enklare. Det är ju inte en så lång sträcka men det är väl om det kanske är dyrt? Fast färjan kostar ju också pengar, med personal och så.

Om vi låtsas att kommunalrådet Adam Reuterskiöld satt här i stolen i stället för mig, vad skulle du säga till honom då?

– Det är en ganska svår fråga för jag tycker det är så mycket bra med Adelsö. Vi har en affär och ... Kanske en större affär. En skola! För det är väldigt många som har barn här. Eller att man öppnar upp Munsö skola för fler årskurser. Och vägarna, fast jag tror de har fixat dem nu, men förut var det ganska många hål och så. ■

Tack, Johannes, för intervjun!

Gunilla Dykhoff Sternelius

Vi förmedlar flest bostäder på Ekerö!

Skall du köpa eller sälja bostad på Ekerö? Då skall du kontakta oss, vi förmedlar flest bostäder och har stenkoll på hela Ekerö. Ring oss så berättar vi mer om hur du kan göra ditt livs bästa bostadsaffär.
Välkommen!

Adelsökalendariet för sommaren/hösten 2022, med reservation för vad som kan hända i dessa oroliga tider. För att hålla dig uppdaterad om föreningarnas kommande evenemang på ön bör du också besöka Adelsö föreningsråds gemensamma hemsida: **www.adelso.se**

Nedan hittar du några evenemang som är spikade i skrivande stund:

.....

**2 JUNI, KL. 19, ADELSÖ-
VALLENS PARKERING**

Billbingo. Var med på alla 5 spelen för 140 kr, det är kontantbetalning och kontantvinster som gäller. Kom i tid, begränsat antal platser. I pausen erbjuder arrangören Adelsö IF fika och hembakt.
PS. kolla tutan innan bingon.
Arrangör: Adelsö IF

**9 JUNI, KL. 19, FINNHAGEN
KARLSLUND**

Finnhagskällan. Torsdagskväll före trefaldighetsafton är det dags att dricka för lycka och välgång under året. Skyltning finns på Adelsö ringväg från Karlslund. **Arrangör:** Adelsö Hembygdslag

**11 JUNI KL. 14,
HEMBYGDSGÅRDEN**

Värna Adelsö har årsmöte.

**18 JUNI, KL. 11-23,
PANNRUMMET**

Adelsö Ölfestival 2022. Träffa 17 bryggare från stockholmsregionen och prova både deras

och vårt eget Adelsö öl. Självklart finns också mängder av ölvänligt tilltugg och massor av livemusik.

Kostnad: kolla på **billetto.se**
Arrangör: Pannrummet och Adelsö öl

**18-19 JUNI KL. 12-15,
STENBY SÄTERI**

galleri Adelsö Smedja.
Gästutställare: Elisabeth och Bernt Gilting, måleri och Lena Sparring/Marie Sundin, måleri med mera.
Arrangör: Adelsö Smedja

19 JUNI KL. 16, MUNSÖ KYRKA

Birkakörens sommarkonsert Traditionella sommarsånger.

**23 JUNI, KL. 18,
ADELSÖ FESTPLATS**

Förberedelser inför midsommarafton. Vi klär midsommarstången.
Arrangör: Adelsö IF

**24 JUNI, KL. 12-15,
ADELSÖ FESTPLATS**

Midsommarfirande med

Adelsö IF. Traditionell familjefest för stora och små med dans kring midsommarstången, tombola, fiskdamm och mycket mycket mer.
Arrangör: Adelsö IF

**25 JUNI, KL. 13
ADELSÖ FESTPLATS**

Fotbollsderby Adelsö IF-Munsö IF. Kaféet öppet.
Arrangör: Adelsö IF

**25-26 JUNI KL. 12-15,
STENBY SÄTERI**

Galleri Adelsö Smedja.
Gästutställare: Nils Ekwall, måleri och Robin Fondin, glaskonst.
Arrangör: Adelsö Smedja

**2 JULI, KL. 10, ADELSÖVALLENS
PARKERING OCH ÖN RUNT**

Adelsö runt, ett Veteranevenemang med mängder av gamla moppar, bilar och hojar. Kl. 10 registrering av deltagarfordonen vid Adelsövädden, där du kan beundra och kommentera alla fordon samt umgås.
Arrangör: Adelsö Evenemang

**2 JULI, KL. 12-15,
STENBY SÄTERI**

Bakluckeloppis.

Arrangör: Gammalt & Nytt
på Adelsö

**2-3 JULI KL. 12-15,
STENBY SÄTERI**

Galleri Adelsö Smedja.

Gästutställare:

Katarina Wolf, måleri.

Arrangör: Adelsö Smedja

9 JULI, ADELSÖVALLEN

Magnus Ladulåsloppet
springs med start och mål-
gång på AdelsövalLEN. Mer
info på **adelsoif.se**

Arrangör: Adelsö IF

**9-10 JULI KL. 12-15,
STENBY SÄTERI**

Galleri Adelsö Smedja.

Gästutställare: Malte Myrén,
måleri och teckningar.

Arrangör: Adelsö Smedja

**16-17 JULI KL. 12-15,
STENBY SÄTERI**

Galleri Adelsö Smedja.

Gästutställare:

Jill Stark, keramik.

Arrangör: Adelsö Smedja

**23-24 JULI KL. 12-15,
STENBY SÄTERI**

Galleri Adelsö Smedja.

Gästutställare: Malin Wijk,
teckningar.

Arrangör: Adelsö Smedja

**30-31 JULI KL. 12-15,
STENBY SÄTERI**

Galleri Adelsö Smedja.

Gästutställare:

Cathrine Bruske, måleri,
Jan och Inka (Plengier) Lööf,
teckningar och måleri.

Arrangör: Adelsö Smedja

**6 AUGUSTI, KL. 12-15,
STENBY SÄTERI**

Bakluckeloppis.

Arrangör: Gammalt & Nytt
på Adelsö

**6-7 AUGUSTI KL. 12-15,
STENBY SÄTERI**

Galleri Adelsö Smedja. Stor
marknad med konsthantverk,
konst, textilier, närodlat,
honung med mera. Dessutom
byggnadsvårdsbutik och
smedjegängets egna alster.

Arrangör: Adelsö Smedja

**14 AUGUSTI, KL. 11,
UPPGÅRDEN**

Hembygdsdag. Andra sön-
dagen i augusti är det dags för
hembygdsdag. Vi hoppas på
lokala hantverkare och för-
säljning av lokala grönsaker.
Bagarstugan är i gång som
vanligt och musik blir det
också, precis som en riktig
hembygdsdag ska vara.

Arrangör: Adelsö
Hembygdsdag

Tack!

till våra annonsörer,
sponsorer och bidrags-
givare, för era tillskott
till föreningen.

**Dessa bidrag användes
bland annat till:**

- Tryck och distribution
av tidningen Adelsönytt
och annan information
- Pris till årets Adelsöbo
- Stöttning av evene-
mang och föreningar på
Adelsö

Och mycket mer.

Mats Lundgren
VÄRNA ADELSÖ

ANNONS- PRISLISTA

**Välkommen att annon-
sera i Adelsönytt**

Helsida: 1 600 kronor

Halvsida: 800 kronor

1/4-sida: 400 kronor

**GLÖM INTE ATT
KOLLA PÅ ADELSÖS EGEN
EVENEMANGSPORTAL**

www.adelso.se

Om Värna Adelsö

Föreningen Värna Adelsö samlar både bofasta och fritidsboende.

Vårt syfte är att slå vakt om Adelsös kultur och natur samt att främja möjligheterna att bo och arbeta på ön. Vi verkar för en framtida utveckling som inte tär på människor, natur och vårt historiska arv.

Vi arbetar bland annat med följande frågor:

- Allemansrätten. Markägare ska till exempel inte kunna hindra människor att bada och ströva i naturen.
- Vi vill slå vakt om Munsö skola. Återinför årskurs 3-6!
- Kulturlandskapet och strandskyddet ska värnas.
- Miljön i alla avseenden ska värnas.
- Färjan ska alltid fungera, även när det är stränga vintrar. Mer trafik under sena kvällar.
- Vi vill slå vakt om busstrafiken.
- Vi värnar vår lanthandel.
- Vi vill att vildsvinsstammen på ön minskas kraftigt.
- Vi slår vakt om Hembygdsgården.
- Hovgårdsområdet och Världsarvet bör utvecklas.

Värna Adelsö med drygt 600 medlemmar är öns största förening.

VÄRNA ADELSÖ STYRELSE 2021-2022

Vid Värna Adelsös årsmöte 2021 valdes följande styrelse:

ORDFÖRANDE

Anders Gustafsson, Skogstorp

Mobil: 070-298 55 25

E-post: anders.gustafsson28@gmail.com

VICE ORDFÖRANDE

Jan Gertz, Gredby

Mobil: 070-353 01 65

E-post: jan80taborist@gmail.com

KASSÖR

Mats Lundgren, Marielundsvägen

Mobil: 070-730 32 03

E-post: matslu@telia.com

LEDAMÖTER

Helena Abrahamsson, Lundkulla

Mobil: 070-679 26 16

E-post: helena.abrahamsson@gmail.com

Monika Engelhardt, Frutorp

Mob: 070-789 09 68

E-post: frutorp@hotmail.com

Andreas Gustafsson, Hovgården

Mobil: 070-986 55 92

E-post: andreas.adelso@gmail.com

Siri Lundmark, Stenby

Mobil: 070 248 21 23

E-post: siri.lundmark@hotmail.com

Lennart Rydberg, Lundkulla

Mob: 070-322 02 61

E-post: lennart.rg@gmail.com

Maria Skedinger, Hanmora

Mobil: 073-807 19 75

E-post: mariaskedinger@gmail.com

Stefan Wählin, Ellholmen

Mobil: 070-318 80 00

E-post: s.wahlin@hotmail.com

Sveriges mest nöjda kunder, sex år i rad.

Svenskt Kvalitetsindex tar varje år tempen på mäklarbranschens kunder. I år visade deras undersökning, för sjätte året i rad, att vi på Länsförsäkringar Fastighetsförmedling har de nöjdaste kunderna. Vi är otroligt glada och stolta för det! Nu fortsätter arbetet att göra det så enkelt och smidigt som möjligt för dig i livets största affär.

Läs mer på
www.lansfast.se/ski

Sälja fastigheten?

Tillsammans ser vi till att din nästa bostadsaffär blir trygg och smidig. Kom förbi vår bobutik Destination Ekerö och säg hej eller slå mig en signal så berättar jag mer!

Fredrik Drougge

Fastighetsmäklare
070-560 1970
fredrik.drougge@lansfast.se
lansfast.se/ekero

Länsförsäkringar
Fastighetsförmedling

ÅRSMÖTE 2022

ÅRSMÖTE FÖR VÄRNA ADELSÖ

Lördagen den 11 juni klockan 14

Plats: Hembygdsgården.

ÅRSMÖTESFÖRHANDLINGAR
ÅRETS ADELSÖBO PRESENTERAS
INFORMATION OCH DISKUSSION OM AKTUELLA
ADELSÖFRÅGOR. Bland annat.

- Turerna kring Munsö skola
- Upprustningen av Hembygdsgården
- Satsningen på Hovgårdsområdet
- Skjutningarna på Munsö
- Med mera
- Alla kan ta upp frågor och synpunkter.

Sen blir det mingel och lätt förtäring.

VÄLKOMMEN!

STYRELSEN

